Bibliotecă Regională Hunedoara-Deva

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

Moment cosmetic înainte de premieră

Foto: E Kasin

IN ACEST NUMĂR:

Forțe impalpabile

Epidemia farfuriilor

Ziua de naștere a lui Arhimede

INTERPOL-UL INTRĂ ÎN ACȚIUNE

Hotelul „Rossia" de pe malul rîului Moscova

Foto: E. Denisenko

Pledoarie pentru recordul suprem

Anul XXIII

21

(1158)

26 mai 1967

12 pagini, 1 leu

L. Ilin: La scăldat, noaptea (Linogravură)

MEMORII

Întîlnire

Publicăm mai jos un fragment din însemnările memorialistice ale Marinei Țvetaeva, privitoare la Andrei Belîi. Numele autoarei și mai ales numele lui Andrei Belîi sînt prea puțin cunoscute publicului larg din țara noastră, dar amîndoi și-au înscris opera în cartea de aur a poeziei ruse și sovietice din primele decenii ale acestui secol.

Prima lor convorbire, reprodusă aici, are loc pe terasa unei cafenele berlineze, în 1922. Un an mai tîrziu, Andrei Belîi se întoarce definitiv în Uniunea Sovietică Țvetaeva îl va urma, cincisprezece ani mai tîrziu.

Berlin „Pragerdiele" din Pragerplatz. Măsuța lui Ehrenburg, înconjurată de cunoscuți și necunoscuți Editori insuflețiți, scriitori avîntați. Schimb de onorarii și de manuscrise. (Teama că și unele și altele se vor devaloriza repede). Particip ca element al circomferinței cercului

Și dintr-odată peste toate — peste toți — mîini întinse — zulufi — strălucire.

— Dumneata? Dumneata? (Nu-mi cunoștea încă numele). Dumneata aici? Ce fericire! Ai sosit de mult? Pentru totdeauna? N-ai întîlnit, în drum, (căutătură piezișă)... vreun brunet? Un brunet care să-ți calce pe urme prin strîmtorile vagoanelor, printre stalactitele gărilor... Bocănind ușor cu un bastonaș... Nu ți s-a întîmplat? Îți amintești bine? Nu l-ai întîlnit?

— Știi.. eu sînt foarte mioapă.

— Dar el poartă ochelari Da, ochelari Asta-i nostimada Dumneata porți ochelari și nu vezi, iar el vede și poartă ochelari. Înțelegi ceva?

— Înseamnă că nici el nu vede.

— Ba vede Sticlele ochelarilor lui n-au nici un fel de dioptrii, sînt numai pentru aparențe... Sticlă simplă Sau poate că n-au deloc sticle Îți dai seama ce oroare: ramă fără sticlă, intri din greșeală cu degetul în golurile ei și... nimerești de-a dreptul în ochiul cald, ca într-un ou fiert, tare și abia curățat de coajă. Cu acești ochi el se încumetă să privească în ai dumitale: luminoși, limpezi, cu pupilele vii De o culoare uimitor de pură Unde i-am mai văzut oare? Și cînd?

...De ce ne-am întîlnit la Moscova, atît de rar, numai în treacăt? Toată copilăria mea am auzit de dumneata, și copilăria dumitale a înscris numele meu — dar dumneata erai de nevăzut. Toată copilăria dumitale am auzit de dumneata. Am avut un prieten comun, pe Ellis [1]). El îmi povestea întotdeauna de dumneata și de sora dumitale, Asea; de Marina și Asea. Dar cînd a trebuit să ne întîlnim cu toții, s-a eschivat în ultimul moment.

— Și eu cu Asea visam să ne întîlnim cu dumneata! Și ce fericite am fost atunci. la „Don", cînd din întîmplare..

— Dumneata? Dumneata? Erai chiar dumneata! E cu putință să fi fost dumneata aceea? Dar unde ți-i roșeața din obraji? Atunci nu mă mai săturam privindu-te! Fusesem fermecat! Erai fata cea mai rumenă și mai serioasă din lume Le-am spus tuturor: „Azi am văzut cea mai rumenă și cea mai serioasă fată din lume!"

— Eu eram! Gerul, sîngele cald de Vladimir — și dumneata!

— Vasăzică... ești din Vladimir? Din ținutul acela de codri deși?

— E puțin spus din codrii aceia deși! Sînt chiar din Tarusa, gubernia Kaluga, unde pe fiecare mormînt e un porumbel argintiu

— Tarusa? Ținutul meu de baștină!

„Tarusa" l-a rostit ca pe „Marusea" iar „ținutul de baștină" a trebuit să-l împartă cu mine Căci cu Tarusa a început „Porumbelul argintiu [2]) Cu istorisirile lui Serioja Soloviov despre mormintele acelea..

(Cei din jurul mesei ne părăsiseră de mult, alungați de lirismul evident al întîlnirii, de plictiseala nevinovăției ei. În clipa cînd am amintit de morminte ne-a părăsit și ultimul comesean).

— Sîntem deci de pe aceleași meleaguri? Te-am simțit întotdeauna apropiată. Ești fiica profesorului Țvetaev. Dumneata ești fată de profesor iar eu sînt băiat de profesor. Dumneata fiică, iar eu fiu

Învinsă de temeinicia argumentării, tăceam

— Sîntem copii de profesori. Înțelegi ce înseamnă asta: copii de profesori? E un cerc întreg, un întreg credo. (A urmat o pauză de aprofundare). Nici nu-ți dai seama ce bucurie mi-ai făcut. Căci, nu știu de ce, fiul de profesor a fost toată viața singur, iar această singurătate a însemnat pentru mine o pecete... Dar, vai, nu vreau să spun nimic rău despre profesori. Uneori mă gîndesc că eu însumi sînt profesor, cel mai veritabil profesor și totuși.. singur? Grea soartă! Dacă este neapărat nevoie să fii fiul cuiva, aș fi preferat să fiu, ca Andersen, fiu de gropar. Sau de zețar.. Pe cuvînt de onoare. E vorba de nevinovăția și confortul meseriei. Nu simți aceasta ca o povară? Firește că nu, ești numai fiică. Fiicele nu poartă povara eredității. Dumneata te-ai măritat, te-ai măritat repede. Pe cînd fiul dumitale nu se poate decît însura și nu e de loc același lucru.

Dar să-i lăsăm pe copiii de profesori să rămînă doar copii. Noi doi sîntem, prin urmare copii. (Sfidător) Mi-e totuna ai cui! Și părinții noștri sînt morți Sîntem doi orfani Scrii și dumneata versuri? Deci orfani și poeți. Așa e. Ce fericire că ne aflăm la aceeași masă, că putem comanda amîndoi cafele și că amîndurora ni se va servi aceeași cafea, din același vas, în două cești identice Aceasta ne apropie, nu? Este, oricum, o legătură? (Să nu te surprindă: sînt foarte singur și mă paște o groaznică, groaznică, groaznică nenorocire. Mă aflu sub sabia lui Damocles).

A doua zi dimineață, editorul care locuia la aceeași pensiune cu mine și la care Belîi rămînea uneori peste noapte mi-a transmis un plic mare, cenușiu, încrustat cu un imperios B latin și cu adresa scrisă cu litere atît de mari, încît păreau desenate.

— Belîi a plecat. I-am dat „Despărțirea" dumitale. A citit toată noaptea și era tare emoționat. M-a rugat să-ți transmit sentimentele lui...

Marina Țvetaeva

[1]) Ellis, pseudonimul poetului simbolist Lev Lvovici Kobîlinski.

[2]) „Porumbelul argintiu" — roman de Andrei Belîi.

INTERVIU

Zaharia Stancu despre...

Ziarele au anunțat plecarea la Moscova a delegației Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România, alcătuită din tovarășii Zaharia Stancu și Titus Popovici, pentru a participa la lucrările celui de al patrulea Congres al scriitorilor sovietici.

„Literaturnaia Gazeta" a luat un interviu academicianului Zaharia Stancu în legătură cu acest eveniment și cu pregătirile scriitorilor din țara noastră pentru aniversarea Revoluției din Octombrie.

Președintele Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România a vorbit, cu acest prilej, despre contribuția scriitorilor români la sărbătorirea celor 50 de ani de la victoria revoluției socialiste în Rusia, care se va materializa într-un bogat plan editorial și într-un șir întreg de manifestații, consacrate evenimentului.

Acad. Zaharia Stancu s-a referit apoi la Congresul scriitorilor sovietici, subliniindu-i însemnătatea pentru dezbaterea problemelor actuale ale literaturii și și-a exprimat satisfacția pentru faptul că participă la lucrările lui.

„Sînt foarte bucuros, a spus președintele Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România, de posibilitatea pe care o am de a mă întîlni din nou cu colegii mei sovietici, de a revedea vechi prieteni și de a stabili noi contacte prietenești".

Fără cuvinte

EDITORIALE

Lirica lui Tiutcev

Fiodor Ivanovici Tiutcev ocupă un loc de seamă în panteonul poeziei clasice ruse. A debutat în 1819, dar un lung șir de ani petrecuți în diplomație l-au împiedicat să-și susțină mai insistent debutul promițător. De abia în 1836, Pușkin îi publică un nou ciclu de versuri în revista „Sovremennik". Patrusprezece ani mai tîrziu, în aceeași revistă, Nekrasov atrage atenția cititorilor asupra valorilor cuprinse în lirica lui Tiutcev. Dar de abia în 1854 apare o primă culegere din versurile lui, sub redacția lui I. S. Turghenev. Consacrarea este definitivă și interesul pentru poezia lui Tiutcev crește neîncetat, atît în Rusia, cît și peste granițele ei.

În epoca sovietică, versurile lui Tiutcev s-au bucurat de o atenție sporită și o ediție academică a operei lui a văzut lumina tiparului, ca o încununare a cercetărilor de istorie literară, îndreptate spre valorificarea deplină a liricei lui Tiutcev.

Prima parte a volumului cuprinde versurile poetului. A doua parte include versurile din tinerețe, poezia cetățenească și ocazională, traducerile făcute de Tiutcev și aproape toate epigramele și versurile scrise de el de-a dreptul în limba franceză.

Notele care însoțesc volumul sînt foarte bogate. Ele oferă cititorilor date bibliografice cu privire la fiecare poezie, precum și opiniile lui Turghenev, Nekrasov, Cernîșevski, Dobroliubov, Tolstoi și Blok despre opera lui Tiutcev.

„Fîntîna sfîntă"

Ultima lucrare a scriitorului Valentin Kataev, care a împlinit de curînd 70 de ani se numește „Fîntîna sfîntă" și este una din cele mai discutate opere contemporane ale literaturii sovietice. Romanul este un amestec de memorialistică, eseistică și asociere liberă de idei. Scriitorul evocă viziunile unui om bătrîn, aflat sub narcoza dinaintea unei operații. În fața cititorului se perindă trecutul îndepărtat, în strînsă înlănțuire cu o recentă călătorie în Statele Unite. Revin umbrele unor prieteni de mult dispăruți, o veche dragoste ne străfulgeră prin evocarea unei întîlniri cu femeia iubită. Romanul nu are acțiune propriu-zisă, este un mozaic de amintiri și în același timp rodul unei fantezii bogate.

„Andre Maurois susține ca nu poți trăi în două lumi concomitent — într-o lume a imaginației și totodată în realitate. Cine le dorește pe amîndouă, va suferi un eșec. Convingerea mea este că Maurois se înșeală: va suferi eșecul cel care, dintre cele două lumi, trăiește doar într-una; el își fură singur din viață, pierde exact jumătate din înțelepciunea și frumusețea vieții..." spune Kataev în romanul lui.

Scriitorul încearcă tocmai înlănțuirea acestor două aspecte ale vieții. Cu un caracter vădit autobiografic romanul invită cititorul la o discuție intimă cu autorul.

SCRIITORII ȘI VIAȚA

Cititori și prieteni

Revista noastră a publicat, de curînd, („Veac nou" Nr. 14 din 7 aprilie 1967) un fragment din povestirea lui Vladislav Titov „Sfidarea morții". Cititorii cunosc condițiile neobișnuite în care a apărut cartea: autorul și-a pierdut ambele brațe într-o catastrofă minieră și și-a scris lucrarea ținînd condeiul în dinți.

Aceste împrejurări ca și valoarea povestirii, au aflat un profund ecou în rîndurile cititorilor sovietici, care au socotit necesar să-și exprime sentimentele lor de simpatie și admirație față de autorul și eroul principal al povestirii. Vladislav Titov a primit și continuă să primească numeroase scrisori din toate colțurile Uniunii Sovietice de la oameni cunoscuți și mai ales necunoscuți, pentru care povestirea „Sfidarea morții" a însemnat un adevărat eveniment în viața lor.

De undeva, de pe întinderile albastre ale oceanului Atlantic, echipajul traulerului „Gruzfur", după ce îl încredințează pe Vladislav Titov că „voința de fier a eroului dv. a devenit pentru noi un simbol", îl invită, împreună cu întreaga familie, la Kaliningrad, portul de bază al traulerului.

Alla P., din Tașkent, după ce mărturisește că a citit povestirea dintr-o răsuflare, adaugă: „Mi-ați redat dragostea față de viață, credința în ea... Numai oamenii mărunți pot să creadă că, din pricina unor insuccese mărunte, tot ceea ce este bun în viață a rămas departe, în urma lor".

În sfîrșit, din noianul de scrisori, mai desprindem una, adresată de data asta soției lui Titov. Semnatara, Tamara Ogar și-a pierdut soțul într-o catastrofă marină și autoarea scrisorii ține să-i comunice Ritei, soția lui Titov, sentimentele ei: „Cît mi-am dorit, scrie Tamara Ogar, ca soțul meu să se întoarcă oricum: fără mîini, fără picioare, ca viața să nu se fi sfîrșit pentru el. Iată, sînt trei ani de cînd eu și fiul meu așteptăm, așteptăm o minune... Și de aceea sînt atît de bucuroasă pentru voi toți: pentru tine, pentru Slava și Taniușa. Fiți fericiți!"

E o urare la care se alătură, neîndoielnic, și cititorii români ai povestirii lui Vladislav Titov.

CONSTRUCȚII

Odesa fără catacombe

Se poate afirma că Odesa și vestitele ei catacombe își datorează reciproc existența. Orașul s-a înălțat din propriile... adîncuri. Calcarul scos din cămările subterane s-a întruchipat în clădiri iar în adînc golurile s-au întins necontenit. Încă la sfîrșitul secolului trecut Odesa și împrejurimile ei se o-

Labirinturile Odesei nu vor mai constitui o primejdie pentru clădirile moderne care se înalță aici.

dihneau pe vaste labirinturi. Acestea au devenit cu timpul inamicul constructorilor.

Actualul plan general de construcție a orașului prevede clădiri cu cîte 9—12 etaje destinate locuințelor, sanatorii și spitale cu cîte 16 etaje și moteluri la fel de înalte. Planul ar fi fost însă dificil de realizat pe fundamentul șubred al orașului, care trebuia consolidat. Astfel s-a ajuns la hotărîrea de a lichida catacombele Odesei.

Labirinturile bătrînului oraș ating azi în lungime aproximativ 2 000 de kilometri. Pentru umplerea lor era deci necesar un material foarte ieftin. În împrejurimile Odesei se găsesc cantități mari de nisip și argilă, din care se prepară un mortar ce se injectează în labirinturi. Dar înainte de a începe operația propriu-zisă, de umplere a golurilor, constructorii sondează terenul, căci nici pînă astăzi nu au fost cercetate toate colțișoarele labirinturilor, nu există un plan detaliat al lor. După aceea, se introduce în sondă noroi cu particule de rocă sfărîmată : fiind pompat sub presiune, amestecul se răspîndește prin toate colțișoarele. Apa se împrăștie în orizontul inferior. Apoi pomparea continuă pînă la umplerea totală a golurilor.

Dar Odesa nu suferă numai de pe urma catacombelor. Solul calcaros pe care este construit orașul nu poate ține piept apelor subterane, care aici se găsesc din abundență. Acumulîndu-se treptat, ele ating în cele din urmă o forță atît de mare, încît împing monoliții calcaroși spre malul abrupt. Din această cauză în 1860 s-a prăbușit în mare o vilă. Încă de atunci s-a organizat o comisie pentru cercetarea subsolului Odesei, dar situația a rămas aceeași pînă în zilele noastre. Astăzi apele subterane sînt dirijate spre mare prin conducte de beton. Sînt de asemenea în curs lucrări de consolidare a litoralului între stațiunile Arkadia și Lanjeron.

MERIDIANE SOVIETICE

Fortărețele Armeniei

Mii de monumente antice, vestigii ale unor admirabile construcții arhitectonice, impunătoare fortărețe ale evului mediu... Nu arareori, atunci cînd se vorbește de Armenia, țară populată de unul din cele mai vechi popoare de pe planetă, se spune că ar fi un muzeu sub cerul liber. Într-adevăr țara aceasta, situată în sudul Uniunii Sovietice, este unul din primele focare de civilizație ale lumii. Recentele săpături arheologice din valea Araratului au confirmat ipoteza marilor savanți Morgan și Child, potrivit căreia armenii din antichitate au fost primii oameni care au început să prelucreze metalele

Aceasta a fost în trecut. Turiștilor care vizitează Armenia contemporană li se înfățișează însă privirilor, alături de fortărețele antichității, un alt gen de fortărețe, de data aceasta aparținînd prezentului. Sînt uzinele și fabricile moderne, marile complexe industriale și puternicele centrale electrice ca cele de la Erevan, Kirovakan și Razdan, care în anii puterii sovietice au împînzit țara. Actualmente Armenia, în al cărei subsol se află aproape toate elementele tabloului lui Mendeleev, deci o sursă inepuizabilă pentru expansiunea economică, dispune de 600 de întreprinderi care produc în numai trei zile întreaga producție a anului 1928. Industria a devenit ramura cheie a economiei republicii, furnizînd aproximativ 60 la sută din venitul național, străvechea vale a Araratului prezentîndu-se astăzi ca principala zonă industrială a țării. Întreprinderilor de construcții mecanice, uzinelor chimice și fabricilor aparținînd industriei ușoare și alimentare i se alătură în nord regiunea Kirovakan—Allaverdî cu întreprinderi metalurgice și chimice,

În uzinele chimice este fabricat un bogat sortiment de articole — peste 140 la număr — începînd cu îngrășămintele destinate agriculturii și pneurile de automobile și terminînd cu excelentul cauciuc sintetic „Nairita". În ultimele două decenii, o largă dezvoltare au cunoscut-o și construcțiile mecanice — cu ramurile lor cheie electrotehnica și mașinile unelte — nu numai în capitală, ci și în alte centre, ca Leninakan, Kirovakan, Razdan, Lusavan, Oktemberian, Sevan și Kamo. Mașinile-unelte de precizie, mijloacele de automatizare și produsele industriei radioelectronice și electronice din R.S.S. Armeană au primit anul trecut medalii de aur, cu prilejul tîrgurilor internaționale de la Leipzig, Plovdiv. Peste 120 de articole produse în Armenia, printre care și apreciatele generatoare cuantice, mașinile de calculat electronice cu programare automată, aparatele electrice de precizie, grupurile electrogene mobile, compresoare, instrumente de măsură de înaltă precizie etc. sînt exportate în 69 de țări.

Perspectivele în viitor se arată a fi și mai promițătoare. În cursul actualului cincinal producția industrială a republicii va crește cu 80 la sută, ramurile electronică și radioelectronică urmînd să dea de aproximativ 10 ori mai multe articole decît în 1965. Pe harta țării vor apare un nou combinat chimic la Razdan, un combinat de cupru la Kafan, noi întreprinderi siderurgice, o uzină experimentală destinată producției industriale de fier pur și oțeluri fine și o nouă hidrocentrală la Tatev. Va fi continuată și construcția tunelului Arpa-Sevan lung de 50 km, lucrare hidrotehnică unică în genul ei.

Autobuzul „Ukraina" construit la Lvov este destinat turismului internațional. Salonul noii mașini are o capacitate de 34 de călători. Autobuzul este radioficat, are garderobă și bufet, port-bagaj cu volum mărit și... frigider.

ORGANIZAREA PRODUCȚIEI

Teleporunci către Volga

Telemecanica, în speță dirijarea de la distanță, și-a aflat în ultima vreme aplicare în numeroase domenii ale economiei sovietice. Hidrocentralele de pe Volga sînt comandate de la Moscova, situată la aproape 1 000 de kilometri. Instalațiile telemecanice participă la toate stadiile producției și distribuirii energiei electrice : ea comandă agregate ale centralelor termo și hidroelectrice, ale substațiilor de înaltă tensiune, reglementează aprovizionarea cu curent electric a întreprinderilor industriale.

Întreprinderile industriei petrolului și a gazelor sînt și ele cuprinse în sfera de aplicare a telemecanicii. Fără ea au devenit de neconceput explorarea, forarea, extracția, transportul, depozitarea și prelucrarea țițeiului. În exploatările petroliere, ea urmărește activitatea sondelor de țiței și a celor care pompează apa în strat. Tot ea comandă, fără intervenția omului, centre întregi de colectare a țițeiului, compresoare și instalații de purificare, sonde etc. Telemecanica este în același timp un ajutor de nădejde pentru dispeceri pe traseele conductelor de țiței și gaze ce se întind pe mii de kilometri.

În Tataria, se construiește la Zai-Karataevsk o întreprindere petrolieră în care se va folosi comanda telemecanică. Nu va trece mult și aici nu vor mai exista sonde care să lucreze autonom. Întreaga exploatare va fi dirijată de la un singur punct. În felul acesta se va reduce și utilajul tehnologic de bază.

Pe șantierele de construcție vor fi comandate de la distanță macaralele. Acestea vor renunța la obișnuita cabină a macaragiului care costă mai mult decît toată automatizarea și telemecanizarea macaralei. Se vor reduce totodată și cheltuielile de exploatare.

Folosirea telemecanicii în economie prezintă avantaje foarte mari. Ea înseamnă mărirea eficienței și siguranței comenzii, un efect economic sporit și în ultimă instanță mărirea productivității muncii.

INDUSTRIE EXTRACTIVĂ

Metal de Kadamdjai

Combinatul metalurgic „Frunze" din Kirghizia produce antimoniu de cea mai bună calitate, care la Expoziția universală de la Bruxelles a fost recunoscut ca etalon internațional. Acest semimetal alb-argintiu, cu un conținut de impurități de numai 1/1 000, este larg folosit în electronică pentru fabricarea de semiconductori, fotocatozi, plăci de acumulatoare etc. În sectorul special pentru obținerea antimoniului ultrapur de la Kadamdjai lucrează doar cîțiva muncitori. Procesul de producție este aproape în întregime mecanizat și automatizat.

Antimoniul kirghiz se obține după metoda zonală. Aceasta îi asigură puritatea înaltă pentru care este atît de apreciat. Metoda zonală, elaborată de un grup de ingineri ai combinatului în colaborare cu cercetătorii Institutului unional pentru studierea metalelor rare, îngăduie să se realizeze o varietate de metal numită Extra. O tonă de antimoniu obișnuit poate conține și un kilogram de impurități, pe cînd o tonă de Extra conține abia un gram. În acest metal aflăm șaptesprezece elemente chimice, fiecare într-o cantitate limitată. Manganul, de pildă, nu poate depăși 20 de miligrame la tona de antimoniu, bismutul — 40 de miligrame, cuprul și argintul — cîte 20 miligrame.

Combinatul kirghiz a realizat pentru prima oară în Uniunea Sovietică tehnologia de obținere a antimoniului ultrapur după metoda zonală. Cu cîțiva ani în urmă, inginerii combinatului visau să poată folosi izotopii radioactivi la determinarea conținutului de metal în minereu. Visul le-a fost de mult înfăptuit.

Producția combinatului de la Kadamdjai se exportă azi în patrusprezece state.

CONCURSUL NOSTRU

ÎNTREBAREA A PATRA

În 1921, un scriitor occidental a trimis lui V. I. Lenin un volum al său, cu următoarea dedicație : **„Lui Nikolai Lenin, singurul dintre oamenii de stat ai Europei care posedă darurile, caracterul și cunoștințele necesare unui om situat la un asemenea post de răspundere".** Cine e autorul dedicației ?

1) Theodore Dreiser
2) G. B. Shaw
3) Romain Rolland

ÎNTREBAREA A CINCEA

La ce dată a fost proclamată Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste ?

1) 30 decembrie 1922
2) 9 noiembrie 1917
3) 12 aprilie 1925

ÎNTREBAREA A ȘASEA

În anii puterii sovietice U.R.S.S. a devenit o mare putere industrială. De cîte ori a crescut volumul global al producției fabricilor și uzinelor ei în această jumătate de veac ?

1) De aproape 30 de ori
2) De circa 52 de ori
3) De peste 60 de ori

INTERPOL-UL INTRĂ ÎN ACȚIUNE

Un reporter sovietic la Organizația internațională a poliției judiciare

— Da, da, cumpăr aceste tablouri. Pînzele rare ale maeștrilor celebri sînt slăbiciunea mea. N-ați vrea să-mi mai căutați ceva de genul ăsta? Știți, sînt prințul rus Nikolai Golițin, locuiesc la Paris și colecționez unicate.

Bărbatul în vîrstă, într-un costum impecabil, cu o meșă albă în părul pieptănat lins, vorbea italiana cu un pronunțat accent străin.

— Îmi pare bine că vă pot fi de folos, excelență. Vă arăt imediat ceva foarte interesant. Parcă ar fi fost special pus deoparte pentru dv.

După ce rosti aceste cuvinte, proprietarul unui mic magazin de anticariat din Veneția porni spre depozit ca să aducă obiectul de preț făgăduit. Între timp prințul dădu tablourile valetului său, care le transportă cu grijă în mașina ce-i aștepta în fața prăvăliei. Cînd se întoarse din depozit, anticarul nu mai găsi pe nimeni în magazin; prințul, tablourile și automobilul de lîngă trotuar intraseră parcă în pămînt. Disperat, omul începu să caute pe tejghea cecul pentru prețioasele-i tablouri. Dar în zadar. „Golițin" dispăruse fără urmă, iar o dată cu el și niște capodopere celebre ale lui Francesco Guardi, pictor venețian din secolul al XVIII-lea și ale maestrului francez Claude Monet.

Am făcut cunoștință cu prințul într-o clădire veche de pe strada Paul Valéry, din arondismentul 16 al Parisului. Țin să precizez că n-a fost o cunoștință personală. În fața mea se afla o fotografie mare a unui individ care semna „baron von Lünhausen".

— Priviți — mi se adresă, înmînîndu-mi totodată fotografia, un comisar de poliție. Baronul Lünhausen, alias prințul Golițin, este posesorul a încă vreo cincizeci de nume fictive și al tot atîtor pașapoarte false. E un mare escroc și hoț internațional. Are la activul lui furturi de tablouri și obiecte prețioase din Veneția, Viena, Lucerna, Lisabona, Madrid... A fost de multe ori închis în diverse țări. Acum este iarăși urmărit de Interpol.

— Și credeți că o să-l prindeți?

— Nu mă îndoiesc. Știți, în 85 la sută din cazuri, orice bandit se socotește pierdut dacă intră în acțiune Interpolul.

Zeița, sabia și fulgerele

În zeci și sute de filme polițiste care rulează pe ecranele occidentale, se întîlnește mereu acest cuvînt sec și scurt: Interpol. La rîndul lor, autorii de romane polițiste, care pot fi găsite în rafturile oricărui chioșc din Paris, declină acest cuvînt la toate cazurile, în paginile scrierilor respective.

Cînd am intrat în clădire, primul lucru care mi-a atras luarea aminte a fost stema Interpolului. Casa era veche, întunecoasă, strîmtă, cu podeaua de lemn scîrțîind din pricina vîrstei. Dar stema multicoloră strălucea puternic pe un nichel foarte bine lustruit. Ce reprezintă ea? Pe fundalul globului pămîntesc sînt imaginate balanța lui Themis, zeița Justiției, și tradiționala sabie care pedepsește. Stema este prinsă și pe steagul pompos care flutură deasupra clădirii; pe fondul albastru al flamurei se ramifică în toate direcțiile fulgere argintii — semnificînd, probabil, loviturile justiției — și pot fi citite inițialele denumirii integrale a Interpolului — „Organizația internațională a poliției judiciare".

Prima tentativă de a se coordona acțiunile poliției din diverse țări a fost făcută în 1914. În acel an, detectivii din poliția judiciară s-au întrunit la primul lor congres internațional, în principatul Monaco. Dar a izbucnit războiul. Următoarea întîlnire a avut loc în 1923 la Viena, cu care prilej a fost constituită „Comisia internațională a poliției judiciare". În felul acesta a luat ființă Interpolul.

Pînă aproape de începutul celui de al doilea război mondial, statul major al Interpolului și-a avut sediul la Viena. După ocuparea Austriei, însă, șeful poliției hitleriste, Heydrich, a confiscat arhivele Poliției internaționale și le-a expediat la Berlin. Gestapoul intenționa să folosească delicvenții de drept comun în scopuri de spionaj și diversiune. Interpolul a încetat atunci să mai existe.

Continua creșterea, după război, a criminalității în Occident, jefuirea a tot mai numeroase bănci, încercările escrocilor de a desface valorile sustrase și de a dispărea din țara în care comiseseră furtul au determinat guvernele multor state capitaliste să caute noi forme de luptă împotriva delicvenților. Astfel, Interpolul s-a transformat în „Organizația internațională a poliției judiciare", care reunește la ora actuală polițiile din 95 de țări ale lumii. Statul major al Interpolului, secretariatul lui general, se află la Paris iar în țările participante există „birouri internaționale" ale acestei organizații; în clipa cînd primesc o radiogramă cifrată — un ordin din Paris — birourile încep să caute criminalul în cauză pe teritoriul lor.

Interpolul are un statut al său și scoate o revistă lunară în patru limbi cu mențiunea: „Pentru uz intern". Traducerea și chiar reproducerea parțială a articolelor sînt strict interzise.

Comisarul de poliție Jacques Amboise, care m-a primit la sediul Interpolului, mi-a vorbit despre problemele financiare ale organizației.

— Nu ne ajung fondurile. Cotizațiile nu se achită la timp. Iar criminalitatea crește... Ducem de asemenea lipsă și de colaboratori — mi-a spus în încheiere comisarul.

Într-adevăr, în toate secțiile statului major al Interpolului lucrează polițiști francezi. Guvernul francez este interesat în activitatea acestei organizații... Recent, el a acordat Interpolului un credit în valoare de patru milioane de franci în vederea construirii unui nou sediu. Cu prilejul vizitei în vechea clădire, i-am putut vedea macheta. Palatul cu șapte etaje al polițiștilor va fi înălțat în departamentul Saint-Cloud, pe malul stîng al Senei.

Briliantele Sophiei Loren

...Întîmplarea a avut loc într-un hotel somptuos din Londra. Întorcîndu-se noaptea tîrziu de la o recepție, actrița italiană Sophia Loren și-a găsit apartamentul devastat: conținutul sertarelor și sertărașelor de la birou și măsuța de toaletă zăcea pe covor, iar casa de fier fusese spartă.

Primul cuvînt care i-a trecut prin minte actriței a fost: „Bijuteriile!..." Dar, vai, toate dispăruseră. Fuseseră furate briliante, un colier de smarald, brățări de aur, inele, ceasuri scumpe — toate obiectele de preț pe care actrița le purta mereu cu ea și care erau estimate la fabuloasa sumă de 180 000 de lire sterline.

Cînd își reveni din șoc, Sophia Loren făcu o comandă urgentă cu Parisul, și anume cu numărul 727—35—49. Și iată Parisul la telefon.

— Alo, Interpolul vă ascultă.

Chiar în aceeași noapte a fost deschis dosarul nr. 594, cu privire la furtul bijuteriilor celebrei actrițe. După alte cîteva minute o mașină a poliției s-a îndreptat spre casa din Paris a vedetei italiene spre a preîntîmpina comiterea unui eventual furt și acolo.

Adevărul e, însă, că Sophia Loren n-a avut noroc. Dosarul nr. 594 este și acum deschis, gangsterii n-au fost descoperiți și, deci, nici bijuteriile.

— După informațiile noastre, banda s-a ascuns în America de Sud — mi-a spus ofițerul Pierre Fauchard de la Interpol. — N-ar fi exclus ca briliantele să fi fost divizate și vîndute cu bucata, așa încît hoții sînt greu de depistat. Dar sînt ferm convins de un lucru și anume că cei care au comis furtul se află aici, la noi.

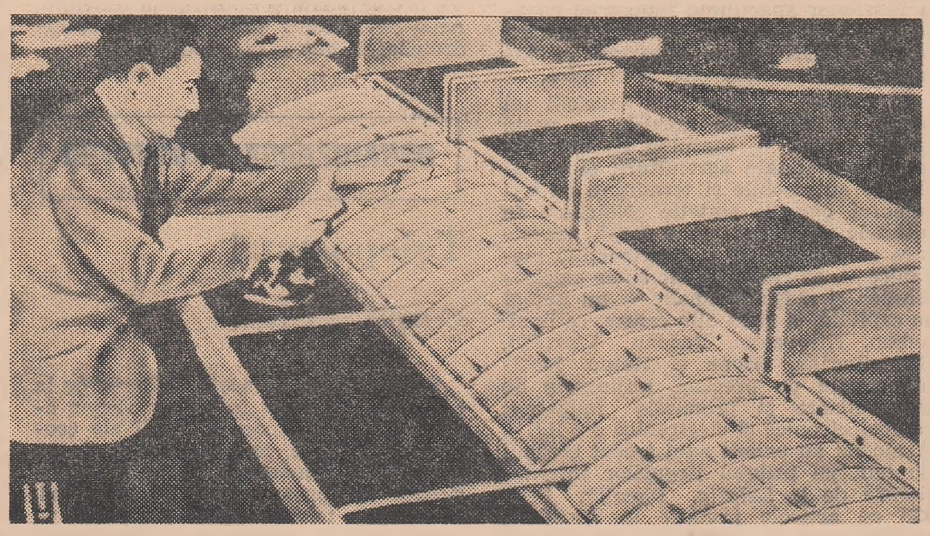

Detectivii Interpolului au elaborat un sistem ingenios de investigație și evidență.

În aceeași clipă Pierre Fauchard făcu un gest semnificativ în direcția unor cutiuțe metalice în care, în niște dosare speciale, pe suporturi rotative, se află sute și mii de fișe cu amprentele digitale, numele și semnalmentele unor delicvenți de diverse naționalități. Este inima Interpolului — secția de evidență și identificare a criminalilor.

150 000 de tîlhari și un singur comisar

Ingenioșii detectivi ai Interpolului au elaborat un sistem minuțios de investigații și evidență. În secția sus amintită se află, în afara fișelor de evidență, și un dulap special pentru identificarea fără greș a delicvenților după fotografii făcute în diverse perioade din viața lor, chiar în momente cînd erau machiați. Ofițerul Pierre Fauchard a răsfoit în fața mea, aidoma filelor unei cărți uriașe, niște plăci metalice unite printr-un ax și el metalic, destul de gros, și ocupînd un raft întreg. Pe ele se aflau fotografiile unor criminali de drept comun. Peste 150 000 de gangsteri, hoți, criminali, escroci, falsificatori de bani, traficanți de stupefiante de clasă internațională — cum se spune în limbajul de specialitate — sînt țintuiți în fișierul Interpolului.

Am răsfoit cîteva dosare voluminoase de culoare roz care descriu delictele acestor „specialiști" și felul cum sînt urmăriți. Dosarul cu privire la jefuirea unei bănci din Milano, de unde s-au sustras 90 de milioane de lire, jefuirea unui mare depozit de arme din Suedia, falimentul unei bănci fictive care emitea cecuri false în valoare de 100 de dolari, furtul unor tablouri celebre de la Galeria Națională din Londra, trafic cu stupefiante, crime ale Mafiei...

Îndată ce organele judiciare sau polițienești dintr-o țară membră a organizației adresează Interpolului rugămintea de a căuta un criminal, în toate cele 95 de țări sînt expediate urgent fișe speciale cu datele existente în momentul acela despre cazul respectiv. Colțul de sus, din dreapta, al acestor fișe este vopsit în diverse culori, reprezentînd o instrucțiune dată în cod. Roșu, de pildă, înseamnă că delicventul trebuie imediat arestat iar verdele „luare sub observație". După ce-l arestează, Interpolul predă criminalul țării care i-a cerut să întreprindă cercetările.

Multă vreme, de întreg acest complicat și ingenios sistem de evidență și identificare a 150 000 de delicvenți internaționali s-a ocupat un singur ofițer de poliție — Fauchard. Cînd am vizitat eu, însă, sediul Interpolului, Fauchard primise, în sfîrșit, doi colaboratori. Dar criminalitatea crește continuu. În fiecare lună, în secția respectivă se adaugă o nouă cutie metalică cu date despre delicvenți puși sub urmărire.

Dolarii din abdomenul cămilei

Există la sediul Interpolului o hartă geografică bizară, brăzdată de niște linii multicolore care pornesc din Statele Unite ale Americii, trec prin Franța și Italia și ajung în Turcia și Tailanda. Este drumul pe care îl străbat stupefiantele, operație organizată de bande puternice de gangsteri.

Mai bine de jumătate din toate cazurile judiciare pe care le ancheteazâ Interpolul sînt legate de traficul cu stupefiante. Heroina, opiumul, morfina, cocaina, hașișul aduc gangsterilor beneficii fabuloase. Nu întîmplător liniile multicolore de pe harta Interpolului duc în S.U.A. Acolo, comerțul cu narcotice se face pe scara cea mai mare. Pentru marfa desfăcută în S.U.A. bandiții încasează anual circa 350 de milioane de dolari. Furnizorii de stupefiante și proprietarii de stabilimente în care se fumează opium au protectori foarte influenți, care primesc partea leului din beneficii și rămîn în umbră. Ceea ce explică în mare măsură faptul că, în pofida activității susținute a poliției și cu toate că multe bande de traficanți sînt bine cunoscute de Interpol, numărul neguțătorilor secreți de narcotice nu scade de loc.

Într-o vitrină a originalului muzeu consacrat delictelor descoperite și adăpostit în clădirea Interpolului, atenția mi-a fost atrasă de un mic conteiner metalic ascuțit la un capăt. În asemenea conteinere, o bandă de traficanți a transportat multă vreme narcotice prin Liban pe o cale foarte ingenioasă.

Conteinerele erau înghițite de cămile. Caravanele de patrupede, împreună cu însoțitorii lor, treceau nestingherite orice control vamal. Polițiștii știau bine că drumul gangsterilor străbătea Libanul, dar nici o percheziție nu dădea rezultate; nu se putea descoperi nici urmă de narcotice. În cele din urmă vameșilor li s-au părut suspecte niște caravane de cămile, care treceau posturile de control la anumite date și întotdeauna cu aceiași „negustori". Unul dintre vameși s-a gîndit să pună la raze Roentgen abdomenul animalelor. Și așa s-au descoperit, chiar la prima cămilă controlată, cîteva conteinere cu heroină, pe care gangsterii o vînd în S.U.A. cu 35.000 de dolari kilogramul.

Dar traficanții au recurs la un alt mijloc în scopul de a-i trage pe sfoară pe vameși și polițiști... Cămilele au fost silite să înghită niște sfere mici și moi de cauciuc, pline cu heroină. De data aceasta razele Roentgen s-au dovedit neputincioase. Și astfel, Interpolul a observat apariția unui nou transport de heroină în S.U.A. care după cum s-a stabilit ulterior, trecuse tot prin Liban. Drept care, la punctele de control au început să se dea cămilelor purgative. Și din nou Interpolul le-a venit de hac gangsterilor de clasă internațională. Cel puțin pentru o vreme...

Anatoli Potapov

INTERVIU

Maia Plisețkaia: „Munca actriței e un divertisment“

Moscova, Teatrul Mare. Abia s-au terminat repetițiile. Pe Maia Plisețkaia o găsesc în cabina ei. Am întrebările pregătite dar nu mă hotărăsc să încep discuția. Văd că e obosită.

— **Avem mult de lucru** — se scuză parcă balerina. **Pregătim baletul „Carmen“.**

— Baletul „Carmen“ ? Cine e autorul muzicii ?

— **Bizet. Dar muzica lui a fost reorchestrată special de Rodion Șcedrin și sună complet altfel.**

Începutul a fost făcut. Pot „ataca“ cu întrebările mele.

— Înainte de „Anna Karenina“ n-ați dorit niciodată să faceți cinema ?

— **Nu. În schimb teatrul m-a atras întotdeauna. După ce am absolvit școala de coregrafie, un mare regizor mi-a propus să mă apuc de teatru. Mărturisesc că am fost atunci în dilemă. De altfel, n-ar fi fost de mirare dacă aș fi visat de mică să devin actriță de cinema : mama mea a fost o vedetă a filmului mut...**

— Aș vrea să pun balerinei celebre o întrebare cam stranie : acum cînd jucați în „Anna Karenina“, nu regretați retroactiv că nu v-ați făcut actriță de cinema ?

— **Nu. Fiindcă am o profesie care îmi place. Cred că oamenii care fac ceea ce le place sînt fericiți.**

— Cum ați primit propunerea de a juca într-un rol „necoregrafic“ ?

— **Cum vedeți : joc... Mi s-a propus întîi să dau o probă. Trebuie să recunosc că n-am luat propunerea în serios. Prietenii m-au sfătuit să risc, fiindcă în cel mai rău caz mă aleg cu niște fotografii excelente. Proba a fost fixată chiar înainte de turneul nostru în America. M-au îmbrăcat, m-au grimat, m-au învățat ce să spun. Am dat proba și am plecat. În America am primit un telefon de la soțul meu care m-a anunțat că proba a reușit și că voi juca rolul prințesei Betsy. N-am mai putut da înapoi.**

— Ați mai vrea să faceți film ?

— **Recent mi s-a propus un rol complet neinteresant. L-am refuzat. Dar un rol bun probabil că l-aș accepta.**

— De ce „probabil“ ?

— **Pentru că cinematograful nu este esențial pentru mine : esențial e baletul. Nu pot filma mereu. Mi-ar răpi foarte mult timp.**

— Dar dacă vi s-ar oferi rolul principal într-un film despre o balerină ?

— **Asta-i altceva. Acolo aș dansa și n-aș ieși din formă. Dar dacă mi s-ar propune numai roluri care n-au nici o legătură cu baletul, mi-aș pierde forma și n-aș mai putea dansa la teatru. N-aș face asta niciodată.**

— Ce impresie v-a lăsat munca la film ?

— **După balet, totul e ușor.**

— Considerați că baletul e mai greu?

— **Nu consider, știu că în jumătate de oră poți învăța un rol, dar în jumătate de oră nu poți învăța să dansezi.**

— Poți memora un text în jumătate de oră, însă rolul mai trebuie și jucat și asta se învață în ani de zile...

— **Sigur, orice lucru, ca să-l faci bine, e greu. Dar dacă am compara munca unei actrițe de cinema cu aceea a unei balerine, munca actriței e un divertisment, iar a balerinei — muncă. Bineînțeles, vorbesc numai despre ceea ce fac eu. Acum repet concomitent rolul Betsy și rolul Carmen. Carmen mă costă viața, Betsy e doar distracție...**

— Poate asta înseamnă că dumneavoastră personal vă vine ușor să jucați în film.

— **Nu mie personal. Pur și simplu filmul nu poate fi comparat cu baletul. Înțelegeți ? Dacă mi-am învățat rolul, îl știu și pot să nu-l repet o săptămînă, dar dacă, balerină fiind, nu fac nimic timp de o săptămînă, nu mai pot dansa.**

— Și totuși vă place să filmați ?

— **Da. Deocamdată îmi place.**

G. Țitriniak

La teatrul „Maiakovski“ din Moscova a fost pusă în scenă, sub titlul „A căzut o stea“, piesa „Moartea unui artist“ de Horia Lovinescu. Rolul lui Manole Crudu este interpretat de Evgheni Samoilov, pe care îl vedem în fotografie cu actrița Svetlana Mizeri (Claudia).

În atelierul abstracționistului

EXPOZIȚII

De la Goya la Renoir

La Moscova s-a deschis o expoziție de gravuri și litografii ale unor celebri maeștri occidentali. Toate exponatele provin din colecția personală a pictorului-grafician Gheorghi Vereiski, care înainte de moartea sa (1962) a dăruit-o muzeului Ermitaj din Leningrad.

Pentru publicul moscovit s-au deplasat de pe Neva lucrări semnate de artiști care susțin ca niște piloni eterni gloria picturii mondiale.

Spaniolul Francisco Goya este reprezentat de cîteva desene în acvaforte, care surprind cu o forță neobișnuită atmosfera irespirabilă a Spaniei contemporane cu artistul. Satiricul francez Honoré Daumier „expune“ o galerie de tipuri umane diverse — comice și jalnice, hazlii și înduioșătoare. Desenele în acvaforte ale lui Manet dezvăluie dragostea artistului pentru om, credința că acesta merită o soartă mai bună. Iar litografiile lui Toulouse-Lautrec — durerea pentru existențele umane lipsite de orizont și în același timp o teribilă sete de viață.

Expoziția dă prilej vizitatorilor să cunoască pe unul dintre precursorii impresionismului, olandezul Johann Jongkind — prin cîteva lucrări de mare virtuozitate coloristică, creatoare de atmosferă — și pe un impresionist celebru : Auguste Renoir. Desenele expuse, îmbibate de bucurie de viață, au fost create de artist spre bătrînețe, cînd se împotrivea cu înverșunare neplăcerilor vîrstei și ale unei sănătăți șubrezite și credea, în ciuda lor, că lumina și tinerețea vor învinge în cele din urmă întunericul și moartea.

Lista artiștilor prezenți în sălile expoziției de la Moscova, deschisă în „Casa Verstovski“, este completată de maeștrii francezi Géricault, Delacroix, Corot și Rodin.

DESTINE ARTISTICE

Bernes între cîntec și film

În primul lui film „Omul cu arma“, Mark Bernes a cîntat un cîntec care, cum se spune despre melodiile de muzică ușoară de succes, a devenit șlagăr. Dar un șlagăr nu de un sezon, ci de trei decenii. Într-un fel se poate considera că interpretul și cîntecul își datorează reciproc popularitatea. „Se adună norii peste oraș“, lansat atunci, n-a mai ieșit practic din repertoriul sovietic. Iar Bernes și-a legat definitiv soarta artistică de cîntece.

În alt film turnat peste cîtva timp, „Avioane de vînătoare“, în care interpreta rolul principal, Bernes pilota un avion și cînta : „Oraș iubit, poți să dormi în pace, și să visezi, și să-nflorești în primăveri...“

Apoi, în anii războiului, în filmul „Marea cotitură“ artistul a devenit șoferul Minutka, poreclit așa din cauza iuțelii și agerimii lui. Minutka, al cărui nume adevărat nu-l știa nimeni în regiment, era șoferul comandantului. Dar cînd la Stalingrad, într-un moment critic s-a întrerupt legătura telefonică, Minutka s-a oferit să repare el avaria. Cînd a izbutit s-o descopere era rănit mortal : cu mîinile nu mai avea putere să unească firele rupte, așa că le-a strîns cu dinții...

Spectatorii sovietici au îndrăgit acest personaj și în numeroase scrisori pe care le-au adresat artistului i-au cerut să-l reînvie. Ceea ce Bernes a făcut într-una din primele emisiuni de televiziune postbelice. Și împreună cu el întreaga Uniune Sovietică a cîntat „Cîntecul șoferului“.

Această emisiune și cîntecul neînfricatului șofer care a făcut tot războiul, au pus bazele rodnicului drum al artistului în genul estradei. De atunci au trecut două decenii. În răstimpul lor Bernes a interpretat multe roluri și a cîntat multe cîntece. Întîlnirile directe cu publicul recitalurilor sale sînt așteptate întotdeauna cu interes. Fiindcă artistul are un stil de interpretare foarte personal. El este **diseur** în sensul cel mai bun : își „spune“ cîntecele cu o mare căldură și sensibilitate. Le și alege, de altfel, numai pe acelea care se potrivesc manierei sale interpretative. Deseori își găsește singur temele și apoi se adresează poeților și compozitorilor, sau îi plac anumite versuri care devin cîntec.

Despre ce cîntă Bernes ? Despre viață, despre copii, despre dragoste, despre pace. Ultimul lui cîntec, „Îți zîmbesc“, vorbește despre fericirea dragostei care nu poate înflori decît sub un cer pașnic. Iar ultimul lui film, „Jenea, Jenecika și Katiușa“, este de asemenea un pătimaș protest împotriva războiului.

PASIUNI STUDENȚEȘTI

2 000 de păpuși

Acum cîțiva ani, un student de la Institutul de construcții navale din Leningrad, pe nume Ernest Serebriannikov, a nimerit la o premieră a Teatrului de păpuși din oraș. Spectacolul nu numai că i-a plăcut, dar a trezit în el forțe creatoare care pînă atunci dormitaseră neștiute. Pe scurt, peste puțin timp de la data evenimentului, viitorul constructor de nave și un coleg al lui, Andrei Ușakov, au creat două păpuși : „Studentul“ și „Profesorul“, din care se trage teatrul de păpuși al institutului.

Azi, în jurul „Studentului“ și „Profesorului“ se agită încă 1998 de păpuși care repetă cu regularitate de trei ori pe săptămînă și, cu aceeași regularitate, dau spectacole foarte gustate de publicul studențesc și nestudențesc.

Ca și înainte, păpușile se nasc în mîinile talentate ale lui Ernest Serebriannikov și Andrei Ușakov, care deși au absolvit institutul, nu s-au despărțit de teatrul lor.

„Colocviile“ cu păpușile au o tematică foarte bogată. Repertoriul cuprinde piese de aventuri, programe pentru copii, recitaluri. Aproape toate se execută fără text, numai cu un acompaniament muzical adecvat.

Păpușile studenților dau spectacole nu numai la ele acasă ci și în alte institute de învățămînt, fabrici, etc.

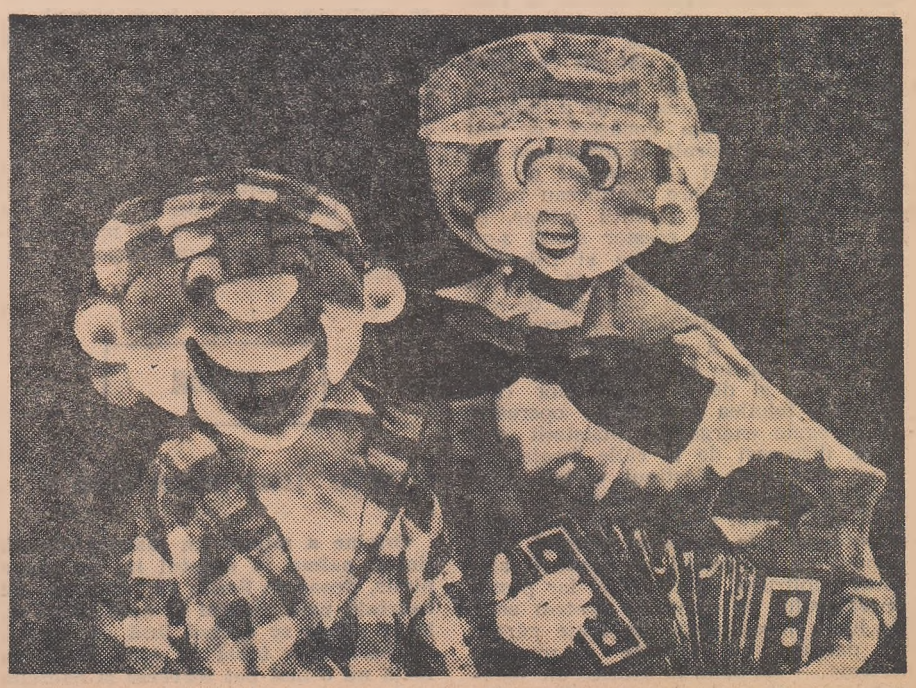

Două din cele două mii

ERGONOMIE

Pentru ca munca să fie antrenantă...

Pentru început faceți cunoștință cu sistemul automat „Pusk" pentru comanda procesului de ardere a piritei la combinatul chimic Voskresenk de lîngă Moscova. Pupitrul de comandă a sistemului a fost comasat cu panoul cu aparate, butoanele sînt toate dispuse în imediata vecinătate a indicatoarelor, așa încît informația se utilizează la sursă și privirea operatorului nu trebuie să gonească între aparate și butoane. Dar lucrul cel mai important aici nu este panoul, ci interiorul postului de comandă realizat de arhitectul Viktor Zefeld după toate regulile psihologiei inginerești și esteticii tehnice.

„Pusk" optimizează procesul tehnologic iar operatorul intervine doar din timp în timp, în total nu mai mult de o oră pe schimb. Aceste comodități creează însă, în chip paradoxal, o situație nu din cele mai agreabile : operatorul nu are cu ce-și ocupa timpul dar nu-i este permis nici să părăsească postul. Este o situație tipică pentru multe sisteme de comandă, mai ales în energetică și chimie. În așteptarea semnalului care anunță avaria, omul se află într-o permanentă încordare. Să nu existe oare nici un remediu împotriva acestei tensiuni ? — s-au întrebat psihologii.

Așa s-a născut ideea salvatoare de a împărți postul de comandă în două zone. Locul de muncă al operatorului a fost plasat într-o zonă de odihnă. El stă la masă, tolănit într-un fotoliu comod și citește o carte sau admiră un uriaș acvariu cu pești-sori de aur — colțișor de natură vie în împărăția rece a tehnicii. Încăperea este inundată de o lumină aurie, odihnitoare. Radioul transmite muzică.

Toate bune, atîta timp cît instalația funcționează normal. Ce se întîmplă însă atunci cînd procesul tehnologic se abate de la normă și „Pusk" nu izbutește să înlăture avaria ? Îndată ce pe panou se aprinde un beculeț roșu, aparatul de radio se oprește automat, intensitatea luminii din zona de odihnă scade iar zona de lucru, menținută pînă atunci în tonuri verzui-albăstrui, se luminează puternic. Operatorul se ridică și se îndreaptă calm spre panou. Nu mai este operatorul de altădată crispat, plin de nervozitate, cu tensiunea crescută. A fost găsită, putem spune, varianta optimă de organizare a muncii în posturile de comandă a proceselor chimice. Experiența de la Voskresensk se va extinde în toate combinatele chimice sovietice.

Și cu aceasta am pătruns în sfera preocupărilor actuale ale ergonomiei, cunoscută și sub numele de psihologie inginerească. Acum douăzeci de ani cînd aviația a pornit în urmărirea sunetului, psihologii s-au ocupat de posibilitățile celor care conduceau mașinile zburătoare în condiții critice. Și ca o consecință a acestor studii s-au găsit forme mai potrivite și principii noi de amplasare rațională pentru aparatele de bord și organele de comandă. Apoi psihologia inginerească a devenit anexă a medicinei cosmice. Iar după etapele aviatică și cosmică, s-a ocupat și de destinul celor care comandă tehnica automată : operatori de agregate energetice, instalații chimice, dispeceri de la căile ferate, într-un cuvînt de destinul verigii principale a sistemului om-mașină.

În energetică, situația este mai complicată decît în industria chimică. Aici panoul cu informații nu poate fi alăturat pupitrului de comandă iar postul operatorului se compune dintr-o zonă de lucru înconjurată din toate părțile de panouri cu aparate și mnemoscheme — simbolurile grafice ale agregatelor, unite prin lanțuri tehnologice luminoase. Pentru a ușura munca operatorului, acesta ar trebui să primească informații nu despre evenimentele extraordinare care intervin în funcționarea agregatelor, ci despre tendințele din sistem care ar putea duce la aceste evenimente. Mnemoschema ar trebui să fie vie, dinamică. Iată cum și-o imaginează psihologul Veniamin Pușkin. Pupitrul de comandă să fie brăzdat de cîteva fîșii orizontale. Fiecare din aceste fîșii să reprezinte o linie tehnologică cum ar fi drumul parcurs de abur de la cazan spre turbine, drumul apei etc. Peste fîșii să fie trasate scale verticale. De-a lungul scalelor să circule un ac indicator de mare precizie care să indice starea presiunii, temperaturii și altor parametri. Toate acestea ar urma să fie amplasate pe un singur panou, pe care operatorul să-l poată cuprinde dintr-o privire. Astfel, mnemoschema care nu e altceva decît modelul informativ al sistemului dirijat, s-ar apropia mult de modelul pe care îl construiește în creierul său operatorul. Această apropiere dă mai multă siguranță sistemului om-mașină. Regimul de muncă al operatorului devine și el mai prielnic.

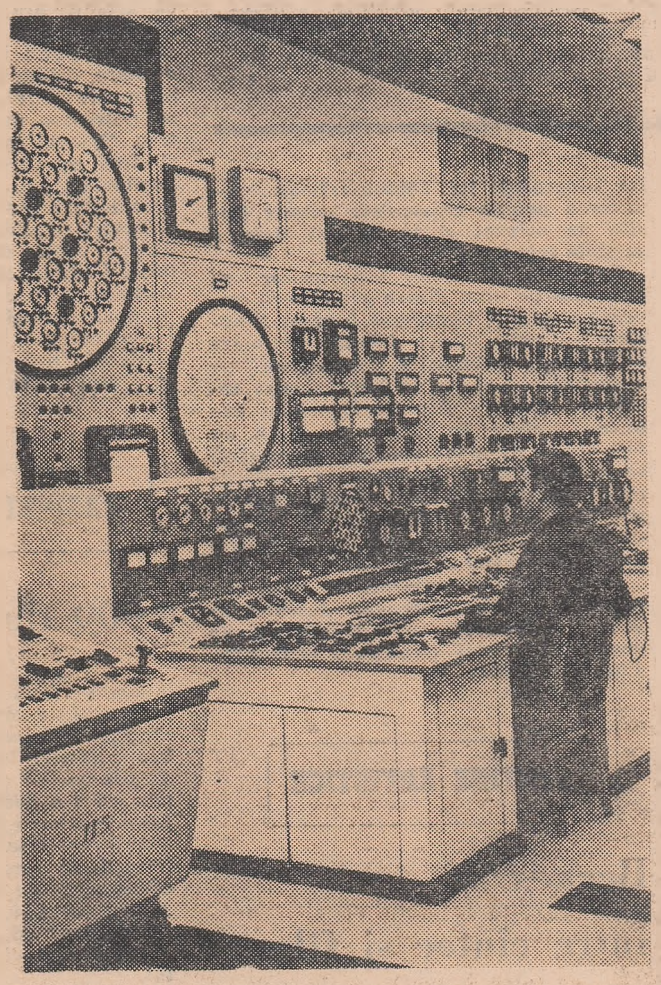

Pupitrul de comandă al centralei atomo-electrice Novovoronejskaia

Realizarea de posturi cît mai confortabile pentru operatori și perfecționarea mnemoschemelor nu epuizează nici pe departe preocupările psihologiei inginerești. Comanda mijloacelor tehnice se complică pe zi ce trece și psihologii sînt nevoiți să-și îndrepte atenția mereu spre alte domenii. Ei studiază, de pildă, particularitățile percepției umane și ale memoriei operative, caută coduri optime pentru semnalele purtătoare de informații și stabilesc principiile distribuirii raționale a funcțiilor între om și mașină. Psihologia inginerească urmărește, deci, să ușureze munca omului, să o facă mai antrenantă, să protejeze omul împotriva extenuării.

FIZICĂ

Forțe impalpabile

Oricine a mînuit un magnet știe că ținînd palma în dreptul lui nu simte nimic, deoarece liniile de forță trec cu ușurință prin mușchi și oase. Dacă în locul mîinii se așează însă un alt fel de barieră, o tablă de oțel, liniile de forță nu o mai pot traversa și exercită o presiune asupra ei. Solenoidul — un cilindru format din multe spire de sîrmă — folosit adesea în comutatoarele electrice reprezintă o asemenea barieră. Cînd prin sîrmă trece un curent electric, în interiorul cilindrului se naște un cîmp magnetic, care poate atrage în cilindru un „miez" mobil, deschizînd sau închizînd astfel circuitul. Presiunea exercitată pe fața interioară a cilindrului este proporțională cu intensitatea cîmpului magnetic. Următoarele două exemple ne dau o idee despre această relație. La ecuator cîmpul magnetic terestru măsoară o jumătate de gauss ; dacă se reglează un solenoid în așa fel încît să anuleze efectul cîmpului terestru, atunci asupra peretelui spiralei se va exercita o presiune de abia cîteva grame pe cm². În schimb, un magnet cu miez de fier voluminos poate produce un cîmp de aproximativ 30 000 gauss, ceea ce reprezintă o presiune de 40 atmosfere (41 kg / cm²) în spațiul dintre poli.

Și totuși această presiune este mică, în comparație cu presiunile create de cîmpurile realizate pentru un timp foarte scurt cu ajutorul explozivilor ; ele ajung pînă la 10 milioane de gauss. În principiu cîmpurile magnetice ultraputernice se obțin comprimînd un cîmp existent într-un volum cu mult mai mic. În practică se folosește un cilindru metalic cu diametrul de cîțiva centimetri, care este obligat să conțină liniile de forță magnetică sau fluxul produs în interiorul lui. Cînd acesta atinge un maximum, este supus unei implozii din partea inelului de explozivi care-l înconjoară. Dat fiind că intensitatea unui cîmp magnetic este proporțională cu fluxul suportat de suprafața în cauză, o descreștere a acestuia multiplică intensitatea. Să ne închipuim, de pildă, un cîmp de 50.000 gauss conținut într-un cilindru cu suprafața de 100 cm² : dacă aceasta este redusă la 1 cm², cîmpul va atinge 5 milioane de gauss. Din păcate un asemenea cîmp nu durează decît o microsecundă.

Pentru a produce cîmpuri magnetice atît de puternice și care să aibă și o viață mai lungă, fizicienii au fost nevoiți să recurgă la o versiune supradimensionată a solenoidului. Dar aceasta ridică două probleme greu de rezolvat : extragerea căldurii produse de curentul electric cînd trece prin bobină și compensarea forțelor extrem de mari care tind să rupă solenoidul. O instalație uriașă compusă din discuri de cupru suprapuse în așa fel încît să formeze o cale elicoidală pentru curentul electric a înghițit trei tone de cupru și poate rezista la presiuni de trei ori mai puternice decît cele întîlnite în adîncurile oceanice. Cînd funcționează însă din plin, acest monstru consumă 16 milioane de wați și 7500 litri de apă pe minut.

Pentru a reduce necesarul de curent electric și de lichid pentru răcire s-au folosit avantajele oferite de unele aliaje metalice înzestrate cu superconductivitate, care-și păstrează această proprietate și în cîmpuri magnetice puternice.

De ce atîta bătaie de cap și cheltuială ? Pentru că, pe lîngă efectul cîmpului asupra unor materiale, presiunea exercitată de el constituie o foarte prețioasă unealtă de cercetare. În experiențele în care o probă este supusă la presiuni mari doar cu ajutorul explozivilor, oamenii de știință trebuie să se mulțumească cu interacțiunea dintre unda de șoc și materialul de studiat. Proba stă liniștită pînă ce o atinge unda ; în acea clipă se obține o presiune maximă, dar care, abia venită, dispare imediat. Într-un cîmp magnetic, forța se propagă cu viteza luminii ; de îndată ce începe explozia, presiunea exercitată asupra probei se acumulează pînă cînd atinge un punct maxim. Fiind complet transparent, cîmpul magnetic dă posibilitatea fotografierii probei în timpul diverselor stadii, inclusiv distrugerea finală.

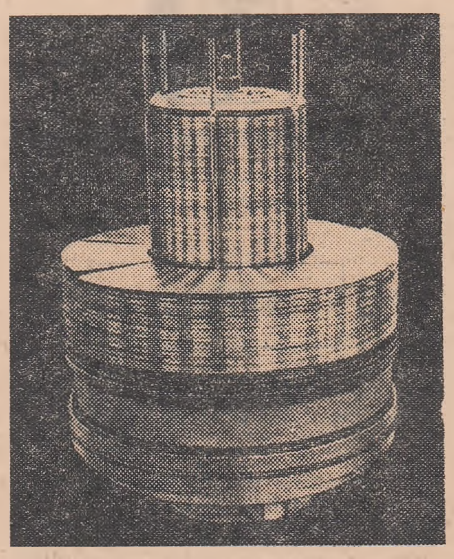

Sectoarele interioare, compuse din plăci de cupru, ale solenoidului uriaș care produce un cîmp magnetic de 250 000 gauss.

În afara laboratorului, cîmpurile magnetice puternice au diverse aplicații în industrie, printre altele la fasonarea pieselor metalice. Rolul cel mai mare îl vor juca însă în mîinile fizicienilor, care, folosind intensități de 10—15 milioane de gauss, vor deforma materia în așa fel încît să obțină date pe care astăzi le susțin doar teoretic.

METODE NOI

Culturi pe asfalt

Efectuînd o serie de experiențe, oamenii de știință au reușit să demonstreze că un strat subțire de asfalt este capabil să facă fertile solurile care nu se pretează la culturi cum ar fi, de pildă, terenurile nisipoase. Într-adevăr irigațiile aplicate la astfel de soluri nu dau decît rezultate mediocre, căci pămîntul e prea permeabil și nu reține apa.

Problema, așa cum s-a mai arătat, constă în reținerea apei provenită din ploi sau din irigații la nivelul rădăcinii plantelor de cultură. Pentru aceasta, cercetătorii au folosit un nou tip de plug, cu un cuțit din oțel dispus orizontal, care brăzdează la o adîncime de aproximativ 60 cm. În spatele cuțitului, ei au instalat un sistem de tuburi prin care asfaltul se revarsă în cavitățile practicate de lamă, formînd un strat de cîțiva milimetri care își păstrează eficacitatea timp de aproximativ 15 ani. Practicarea acestei metode la recoltele anului trecut a dovedit că productivitatea ogoarelor sporește, culturile mari consumatoare de apă dublîndu-se. Este cazul unui cîmp experimental de castraveți care, comparativ cu un cîmp martor irigat, a dat rezultate strălucite din punct de vedere nu numai cantitativ ci și calitativ. Rezultate asemănătoare au fost obținute și cu cartofii, care au dat o recoltă triplă față de cea normală. După părerea oamenilor de știință, metoda poate fi aplicată cu succes și la culturile de roșii, varză, fasole, căpșuni etc. Așadar, cu ajutorul asfaltului, vor putea fi recuperate milioane de hectare de pămînt necultivabil în regiunile unde clima este umedă, dar solul nisipos. Descoperirea va găsi o largă aplicație mai ales în țările în curs de dezvoltare, unde lipsa de alimente e pînă acum un fenomen cronic.

tehnica

EXOBIOLOGIE

Sînt posibile importul și exportul de viață?

Una din preocupările exobiologiei, despre care va fi vorba în rîndurile ce urmează, constă în studierea planetelor, meteoriților și pulberilor cosmice. Și aceasta pentru a răspunde la întrebarea: sînt posibile importul și exportul de viață?

Se știe că furtunile puternice pot să ridice și să transporte la distanțe mari insecte sau alte vietăți. Rafalele de vînt sînt în stare, cu atît mai mult, să răspîndească particulele de praf și celulele microorganismelor pînă la altitudini apreciabile. Dar, se întreabă oamenii de știință, pot oare ființele microscopice să se „smulgă" de sub influența Pămîntului, să pătrundă în spațiul extraterestru și să viețuiască acolo? Unii cercetători consideră că acest „export" spontan al formelor terestre de viață este irealizabil, că numai omul și aparatele lansate de el pot transporta în Cosmos viața de pe Pămînt.

Mult mai complexă se dovedește problema „importului" de viață din spațiile înconjurătoare. Fizicianul și chimistul suedez Arrhenius, de pildă, susținea că bacteriile care trăiesc la temperaturi relativ ridicate, au fost transportate pe Pămînt de pe planeta Venus, pe vremea cînd aceasta se afla la o depărtare minimă de planeta noastră. Teoria a fost, însă, abandonată de mult. Dar întrebarea „poate să ajungă pe Pămînt o substanță de origine cosmică indiscutabilă?" continuă să-i preocupe pe oamenii de știință.

În fiecare an pe suprafața Pămîntului cad 3×10^6 tone de praf cosmic, provenienta lui fiind certificată de prezența izotopului de nichel. Pînă în momentul de față probele de praf cosmic, prelevate de pe zăpezile și ghețurile Arcticii și Antarcticii, n-au fost supuse unei analize microbiologice. În schimb, Institutul de microbiologie al Academiei de Științe a U.R.S.S. a elaborat metodele pentru studierea din acest punct de vedere a meteoriților, căci trebuia confirmată sau infirmată originea cosmică a microorganismelor descoperite pe suprafața lor. Colaboratorii institutului au constatat, cu ajutorul instalației construite în acest scop, că meteoriții căzuți direct pe sol sînt contaminați de microflora terestră și deci nu prezintă interes pentru analiză. În schimb microorganismele pămîntene nu pătrund în interiorul meteoriților căzuți pe zăpadă sau pe gheață în zonele polilor Nord și Sud.

Dar și în acest ultim caz, cercetătorii trebuie să țină seama de factori care par să pledeze împotriva originii extraterestre a microflorei meteoriților: temperaturile înalte pe care le-ar avea de înfruntat în drumul lor spre planeta noastră, starea îndelungată de anabioză, căci acest drum poate fi de mii sau milioane de ani ș.a.m.d. Pe măsură ce exobiologia se va maturiza și va răspunde la aceste întrebări, știința se va apropia de rezolvarea unei probleme mult mai vaste, aceea a apariției și existenței vieții în Univers.

IPOTEZE

Epidemia farfuriilor

Inexplicabila apariție în ultimii ani a unor obiecte zburătoare neidentificate — după declarațiile unor martori — avînd forma fie a unor țigări de dimensiuni uriașe, fie a unor discuri, dar în genere cunoscute sub numele de „farfurii zburătoare", a suscitat în întreaga lume un viu interes, justificat în bună măsură și de experiențele științei terestre în cucerirea Cosmosului. În presă s-a scris mult despre ciudatul fenomen, numeroase ipoteze au fost avansate, unele dintre ele chiar îndrăznețe. Indiferent de explicațiile oferite — miraj optic, manifestări electrice de natură necunoscută, baloane meteorologice scăpate de sub control, nori în formă de lentile sau chiar nave cosmice aparținînd unor ființe extraterestre — fenomenul, prin repetarea lui a început să preocupe oamenii de știință, printre care și pe cei sovietici. Să recapitulăm însă faptele.

Termenul de „farfurie zburătoare" a devenit cunoscut pentru prima oară în vara anului 1947 cînd, zburînd deasupra Munților Stîncoși, pilotul american Kenneth Arnold a observat niște obiecte ciudate, în formă de farfurie, care se deplasau cu o viteză uimitoare. „Se prezentau ca niște forme plate, cu contururi distincte și reflectau razele soarelui ca o oglindă" — a declarat la aterizare aviatorul. Cum e și firesc, noutatea a făcut senzație. După care misterioasele obiecte au început să fie remarcate tot mai des de persoane de cele mai diverse categorii, nu numai pe cerul celor două Americi, dar și în Anglia, Finlanda, Suedia, Elveția, Spania etc. „Farfuriile" apăreau nu numai ziua ci și noaptea, cînd se detașau clar pe cerul întunecat. Una dintre ele a putut fi chiar fotografiată de un astronom, amator de peisaje crepusculare.

La început, „farfuriile zburătoare" s-au dovedit inofensive. Dar iată că în ianuarie 1948, puțin înainte de apusul soarelui, un obiect aducînd cu o bulă uriașă, colorată în roșu în partea superioară, și-a făcut apariția deasupra unui aerodrom militar american. Trei dintre avioanele pornite să-l intercepteze au trebuit să renunțe la urmărire din cauza vitezei mari. Mai perseverent, căpitanul Thomas Mantel a continuat să se apropie de obiect, acțiune pe care de altfel a și anunțat-o aerodromului. Aceasta a fost însă ultima lui radiogramă, căci legătura cu avionul s-a întrerupt brusc. După cîteva ore au fost descoperite și rămășițele aparatului, zdrobit de pămînt...

Un obiect zburător neidentificat fotografiat deasupra Belgiei

Potrivit savanților sovietici — și nu numai lor — în cazul tuturor acestor fenomene un rol primordial l-ar juca imaginația, ele fiind produse ale influenței exercitate asupra oamenilor de era cosmică în care trăiesc. „Farfuriile zburătoare", susțin ei, nu sînt în realitate decît fenomene fizice din atmosferă, ca, de pildă, vîrtejurile de zăpadă de pe culmile munților, care reflectă razele Soarelui sau norii de tip cirus, care se deplasează între Soare și Pămînt. În ultimul caz apare imaginea optică a Soarelui aproape la fel de clară ca cea adevărată; dar ea „nu poate fi ajunsă", deoarece se depărtează cu viteza urmăritorului. Probabil că pilotul american a pornit în urmărirea unui „Soare fals", s-a lăsat antrenat la altitudine mare și, nedispunînd de instalație de oxigen, a pierdut controlul aparatului și s-a prăbușit. Cît despre obiectele zburătoare înregistrate de fotografii, acestea nu sînt decît reflexe de lumină pe obiectiv!

Desigur, oamenii de știință sovietici nu neagă eventuala existență în alte lumi a unor ființe dotate cu rațiune. Ei sînt convinși că într-o bună zi, cînd Cosmosul va fi cucerit, omul va putea întîlni astfel de mesageri spațiali. „Farfuriile zburătoare" nu au însă — după părerea lor — nimic de-aface cu asta, lucru pe care îl va dovedi, probabil, și organismul științific recent creat pentru cercetarea și interpretarea fenomenului care produce atîta vîlvă.

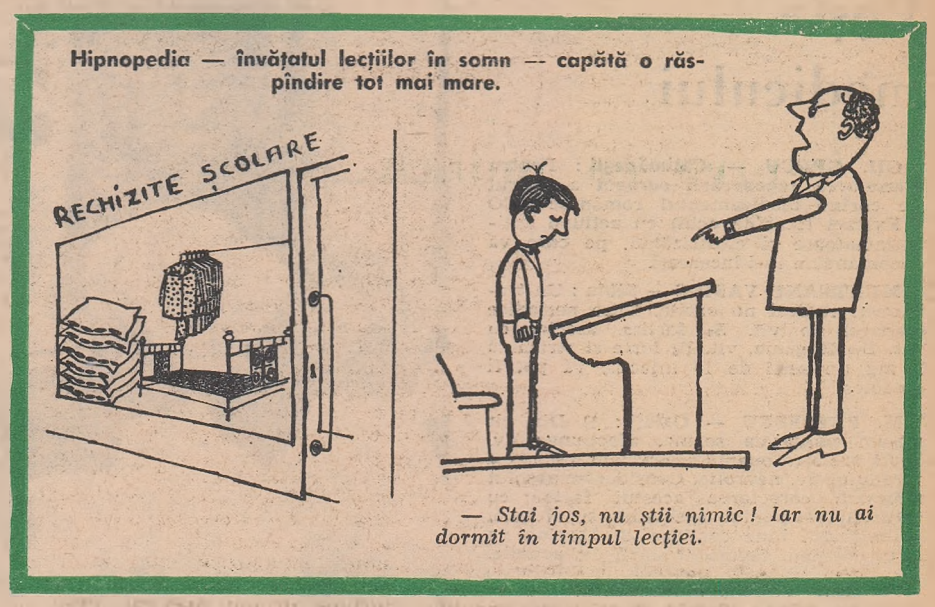

Hipnopedia — învățatul lecțiilor în somn — capătă o răspîndire tot mai mare.

— *Stai jos, nu știi nimic! Iar nu ai dormit în timpul lecției.*

CHIMIE

Sticlă suprarezistentă

Oamenii au prețuit dintotdeauna sticla mai ales pentru două din însușirile ei: transparența și slaba conductibilitate termică. În momentul de față, aceste însușiri au atins cea mai înaltă perfecțiune, dar față de străvechiul material se conturează pretenții noi.

Alchimiștii evului mediu au ajuns să obțină sticla călită mergînd de la experiență spre teorie. Ei au observat fenomenul, apoi i-au găsit și explicația. În epoca noastră, acest drum se parcurge în sens invers, pornindu-se de la considerații teoretice. Calculele au arătat la un moment dat că sticla, pînă și cea mai obișnuită, ar putea fi de o sută și chiar trei sute de ori mai rezistentă decît cea cunoscută în acel moment. Mai mult, i se impunea să fie mai rezistentă, să suporte la întindere și încovoiere cel puțin 300 de kilograme pe milimetru pătrat. Dar deși calculele teoretice erau incontestabile, asemenea sticlă nu a putut fi realizată. Hotărîți totuși să o obțină cu orice preț, specialiștii s-au gîndit la tot felul de soluții. Una din ele constă în a găsi nu calea de mărire a rezistenței sticlei, ci cauzele care duc la degradarea ei înainte de vreme. Au fost emise și ipoteze. Acad. A. F. Ioffe susținea, de pildă, că vinovate de această situație sînt numai defectele mărunte de pe suprafața sticlei, acele infime zgîrieturi sau fisuri. Acestea nu pot fi văzute nici măcar cu un microscop obișnuit, ci numai cu unul electronic, în schimb pot fi înlăturate. În ce mod?

În 1932 prof. S. N. Jurkov a hotărît să îndepărteze un strat subțire de pe suprafața sticlei dizolvîndu-l în acid fluorhidric. Rezultatele au fost surprinzătoare. Foaia de sticlă groasă de 1,5 mm spălată în acid fluorhidric, putea fi fără teamă îndoită. Sticla proaspăt tratată în acest mod avea o rezistență foarte mare. După un timp însă ea începea să-și piardă această prețioasă însușire. Ce era de făcut? Oamenii de știință au propus să se îmbrace sticla, îndată după tratare, într-un strat protector.

Acesta n-a fost însă multă vreme găsit și bariera rezistenței a fost trecută abia de curînd. Sticlei i s-a confecționat o originală husă dintr-un polimer silicoorganic, material înrudit de aproape cu ea. În sfîrșit, un ultim procedeu prevede să se aplice pe sticla proaspăt recoaptă diferite pelicule, obținîndu-se astfel sticlă bună conducătoare de electricitate și oglinzi semitransparente atît de necesare azi.

BIOLOGIE

Ritmurile interne și factorii externi

Oricine știe că temperatura corpului omenesc are, în fiecare zi, o valoare maximă la sfîrșitul după amiezii și una minimă dimineața. Este periodicitatea care se observă și în alte procese vitale, fie că e vorba de starea de veghe și de somn, de cantitatea de urină secretată de rinichi, de compoziția sîngelui sau de producerea de hormoni. Mai mult chiar, nu există organe sau funcții biologice care să nu prezinte o periodicitate cu un maximum și minimum de amplitudine cotidiană.

Aceste ritmuri sînt mai mult sau mai puțin sincronizate — arată specialiștii — cu perioada de rotație a Pămîntului în jurul axei sale și de aceea sînt numite ritmuri circadiene (de la latinescul **circa dies**: cam o zi). Dar există și mulți factori exteriori care fluctuează în perioade de douăzeci și patru de ore și pot influența organismele vii: variațiile luminii și temperaturii în funcție de zi și noapte, odihna și activitatea, ritmul meselor etc.

Pentru a afla dacă ritmurile circadiene ale omului se datoresc numai factorilor externi sau, dimpotrivă, sînt rezultatul unei periodicități interne a celulelor, specialiștii au studiat ritmul organismului animalelor și omului, fie modificînd, fie suprimînd ritmul de douăzeci și patru de ore al factorilor externi.

Experimentatorii au căutat mai întîi să schimbe periodicitatea factorilor externi și să observe înrîurirea acestor modificări asupra ritmurilor circadiene. Și au constatat că la subiecții ținuți trei sau lungiți ori puși să muncească timp de douăzeci și patru de ore consecutiv, ritmurile temperaturii corpului, funcționării rinichilor și compoziției sîngelui n-au suferit modificări. Dar cînd periodicitatea factorilor externi a fost schimbată pe o durată mai lungă rezultatele au fost diferite.

Cercetările amintite s-au lovit de dificultatea că există deosebiri de la individ la individ în ce privește funcția biologică luată în considerare și tipurile de factori ai mediului ambiant care se modifică. Cu toate acestea, se pare că la o schimbare a condițiilor de mediu, cantitatea de urină secretată sau temperatura corpului își păstrează un ritm circadian mai apropiat de cel normal decît în cazul alternanței veghe-somn. Pe de altă parte, ritmicitatea temperaturii exterioare nu pare să influențeze ritmurile biologice interne, în schimb intensitatea luminii la care sînt supuși subiecții are repercusiuni sensibile. Într-un mediu de intensă luminozitate, un număr de cobai au fost aduși, după un antrenament progresiv de șase luni, la ritmuri de activitate de treizeci și șase de ore sau de optsprezece ore, în funcție de condițiile experienței. Lăsați apoi într-o obscuritate continuă timp de patruzeci și patru de ore, cobaii au revenit repede la ritmul normal de douăzeci și patru de ore.

Aceste fenomene îi fac pe specialiști să conchidă că ritmul propriu al funcțiilor biologice și al organelor omului și animalelor poate fi schimbat de către anumiți factori externi. Concluzia este confirmată și de rezultatele experiențelor care au urmărit izolarea unui om sau a unui animal de toți sincronizatorii externi ce pot fi suprimați. Astfel, un grup de oameni, ce s-au oferit benevol, a fost izolat timp de cîteva săptămîni într-o peșteră unde au trăit fără ceas, într-o temperatură constantă, fără să fie supuși la alternanța externă dintre zi și noapte. Cu acest prilej s-a văzut că ritmurile circadiene adoptă repede o periodicitate diferită de cea normală și că ea variază după individ și funcțiile considerate. Această nouă periodicitate este de cele mai multe ori stabilă în timp, deși s-au constatat și cazuri cînd, la același subiect, ritmul veghe-somn a variat de la nouăsprezece la cincizeci și cinci de ore.

Totul pare să arate că organismele umane și animale au, în tainițele lor, un orologiu nevăzut care-l reglează după ritmuri diferite, în funcție de condiții.

Poșta medicului

GH. GRECU — Călimănești : Pentru **stimularea regenerării corneei** a apărut de curînd medicamentul românesc ETO (Extract total de ochi) cu acțiune antiinflamatoare și cicatrizantă, pe care vă recomandăm să-l încercați.

MUNTEANU VASILE — Sibiu : Un tratament radical nu exsită. Cure periodice (lunare) de vit. B_1 fortiss. asociat cu vit. B_{12} 50 gama, vit. B_6 forte și stricnină 2 mg (în serii de 15 injecții) vă pot fi de folos.

M. PETRESCU — Galați : 1) Din cît ne-am putut da seama, afecțiunea dv. reală are o rezonanță accentuată din cauza terenului dv. nevrotic. Considerăm absolut necesară corectarea acestui factor cu ajutorul medicului specialist și al unei psihoterapii bine conduse. 2) Sarcina va fi un element favorabil stării dv. actuale.

VIOREL BĂDESCU — Craiova : Tratamentul **acneei vulgare** cere multă perseverență. Pentru înmuierea și albirea comedoanelor : Rp. Perhidrol 5 g + Lanolină 25 g + Butyr cacao 15 g. D. s. ext. Această pastă se lasă peste noapte. În cursul zilei, tamponări cu : Rp. Trietanolamină 8 g + Borax 2 g + Glicerină 5 g + Spiritus vini 25 + Apă distilată 60 g. În plus : gamaglobuline 1 ml., pe cale i.m. pînă la un total de 8, 10, 12 injecții, vitamine (B complex 6 cpr/zi sau drojdie de bere 2—3 g/zi în 3 prize și vit. C-200 4—6 cpr./zi).

PLEȘA IOAN — Baia Mare : Lobelina este un medicament care se găsește în mod curent în farmacii. Încercați eventual în alt oraș. Se eliberează numai pe bază de prescripție medicală (rețetă).

TARNIȚA CONSTANȚIN — Ciceu Mihăești : 1) Principalul în tratamentul unei **răni** este respectarea asepsiei. După dezinfecție cu apă oxigenată, turnată în jet, utilizați Saprosan (pudraj) sau aureociclină 3% (alifie) și apoi pansament steril. 2) Comprese cu burovin — compr. Nr. 1 bine zdrobit, dizolvat separat de compr. Nr. 2 în cîte 250 ml. apă rece. Soluțiile se amestecă, se lasă să se depună precipitatul format. Se folosește ca **bandaj umed decongestionant**, aplicat intermitent pe suprafața afectată.

N. B. — Aiud : 1) Este necesară evitarea factorilor favorizanți, **bronșita astmatiformă** fiind o boală cronică întreținută de aceștia (praf, vapori de benzină etc.) 2) Tratamentul va fi făcut periodic cu cortizon și alte medicamente moderne (aerosoli etc.) sub supraveghere medicală. 3) Sînt indicate apele de la Govora, Călimănești și utilizarea lor sub formă de aerosoli.

J.M.A. — București : 1) Suprimînd cauza, vor dispare în mare măsură și efectele. 2) În plus, hidroterapie (dușuri reci alternativ cu dușuri calde), fortifiante ale sistemului nervos (vit. B_1 fortiss., fosfobion, ser neurotonic) — în serii lunare de 15 injecții (toate odată), preparate glandulare (Madiol 6 pe zi de supt sublingual în celelalte 15 zile) și tranchilizante (Napoton 1—2 pe zi, mai ales seara). După 5—6 luni, vă garantăm că rezultatele vor fi pozitive.

BELCIUG DAN — București : Sînt eșecuri inerente debutului. Citiți răspunsul dat sub J.M.A. — București la punctul 2.

NICOLAEV — Timișoara : Citiți răspunsul dat sub J.M.A. — București.

M. I. — Cîmpulung-Muscel : Hiperaciditatea nu este decît un simptom și tratamentul cel mai rațional e al bolii, nu al simptomelor izolate. Trebuie investigații pentru a se vedea dacă nu e vorba de o gastrită cronică, ulcer etc. Pînă atunci, pansamente gastrice cu Pangastrin, cîte 2 cpr. după mesele principale.

L. DUMITRESCU — T. Severin : 1) Un **depilator** comod pe care îl găsiți în comerț este „Nivea". Prin amestec cu apă se obține o pastă care se aplică pe regiunea degresată. Se îndepărtează după 8—10 minute și se spală cu apă cu oțet, aplicîndu-se apoi o cremă cu : Talc, oxid de zinc, apă de calciu, lanolină, vaselină cîte 10 g. 2) **Grafologia** poate, într-o anumită măsură, „descifra" caracterul după scris. Am mai publicat și vom mai publica materiale pe această temă.

RODIN .C — București : Vă recomandăm să vă adresați clinicii de dermatovenerologie din capitală, calea Șerban-Vodă 216

V. IONILĂ — București : 1) Ciocolata fiind un excitant este bine să nu se administreze copiilor sub 2 ani. Peste această vîrstă, în doze de 25 g la două zile, este permisă, mai ales sub formă de ciocolatină (cu ciocolată de menaj). 2) Este mai bine s-o evitați pînă la 3—4 ani. Vom publica materialele solicitate în limita spațiului disponibil.

TUDOR GHEORGHE — Timișoara : Rinita alergică este o afecțiune rebelă la tratament în care orice procedeu merită încercat. În afara medicației antihistaminice (Romergan, Nilfan, Avil), pomezi locale cu hidrocortizon, vă recomandăm : aer cald, diatermie, infraroșii, ultraviolete — doze eritem pe tălpile picioarelor (metoda Preobrajenski) și cure heliomarine repetate.

CANTEMIR VIRGINIA — Com. Corlătești : Pentru dv. : tranchilizante (Meprobamat. Napoton 2—3 cpr/zi), pentru împricinați: cură de dezintoxicare într-un spital.

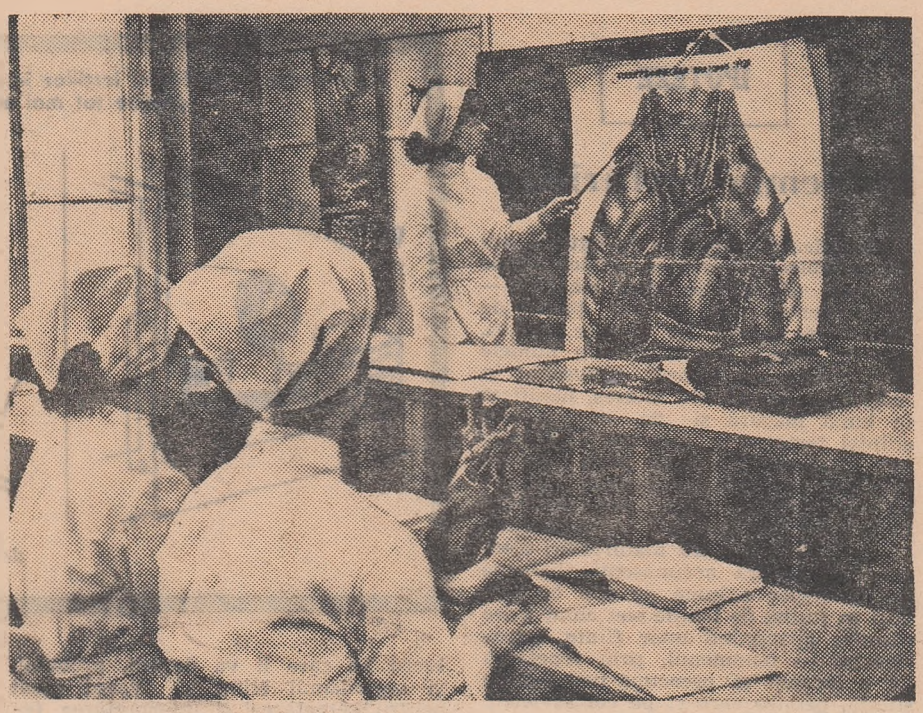

Lecție de anatomie la școala de surori medicale din Moscova

TEMĂ DE SEZON

Pregătiri pentru cura balneo-climatică

Cura balneo-climatică cu efecte atît de bune în numeroase afecțiuni, necesită o serie de pregătiri pe care este bine să le facem din timp.

În acest scop, cu cel puțin 6-8 săptămîni înainte de plecarea în stațiunile de cură se vor asana toate focarele de infecție (dinți, amigdale, sinusuri etc.) Prin lichidarea lor, organismul devine mai receptiv la factorii terapeutici balneari sau climatici. În același timp se recomandă și rezolvarea altor probleme care pot influența negativ terapeutica balneară. Se vor trata astfel parazitozele intestinale, precum și orice stare de boală acută, subacută sau cronică întreținută de microbi, virusuri sau ciuperci microscopice.

În ce privește boala propriu zisă pentru care se face cura balneară, ea trebuie să se afle într-o fază de „liniște". Reumatismul, ulcerul, hepatita ca și alte boli în stadiu de acutizare nu numai că nu beneficiază de cura balneară dar pot fi chiar înrăutățite de pe urma ei. De aceea, nu ne vom baza numai pe simptomele subiective, ci vom face și o serie de analize specifice (VSH și fibrinogenemie în reumatism, probe de disproteinemie în hepatită etc) pentru a depista o eventuală contraindicație.

În același scop se vor face o serie de analize și examene menite să asigure bolnavul că nu prezintă alte afecțiuni pentru care stațiunea (aleasă pentru boala principală de care suferă) este contraindicată. Este astfel obligatorie o radioscopie pulmonară și analiza sîngelui (R.B.W.).

Indicația pentru o stațiune balneoclimatică sau alta, va fi făcută numai de medic, după un prealabil examen complet. Este greșită atitudinea celor care se duc într-o stațiune pentru că o cunoștință sau o rudă suferind de o boală „asemănătoare" au fost acolo și „le-a făcut bine".

În sfîrșit, încă ceva care e bine să fie reținut. Cei care vor să urmeze tratamente hidrominerale în stațiunile de cură să nu neglijeze sub acest pretext celelalte tratamente medicamentoase sau fizioterapice.

Dr. S. Metelnikov

URGENȚE

Primul ajutor în leșin

În urma unei lovituri puternice, a unei emoții mari, a unei hemoragii abundente sau din alte cauze care dezechilibrează brusc anumite funcții ale organismului, se poate produce o stare de șoc cunoscută și sub numele de leșin. La accidentați, șocul trebuie prevenit, iar dacă a apărut trebuie combătut de urgență.

Semnele unui bolnav în stare de șoc sînt : fața palidă, buzele decolorate, mîinile și picioarele reci, transpirație, temperatură scăzută. Respirația este frecventă și superficială, pulsul accelerat, tensiunea arterială scăzută. Bolnavul fie că leșină, fie că e somnolent și indiferent față de ceea ce se petrece în jurul lui.

Pentru a-l scoate din această stare, el va fi culcat imediat cu fața în sus, în așa fel încît capul să fie ceva mai jos decît corpul sau în linie dreaptă, pentru a favoriza intensificarea circulației sîngelui spre creier. Se vor descheia hainele și se va da drumul la orice legătură care ar putea să împiedice circulația sîngelui. Fața și pieptul vor fi stropite cu apă rece și frecate cu o pînză udă. Dacă avem la îndemînă, se va da bolnavului să miroase oțet sau amoniac. În timpul leșinului bolnavul nu va fi forțat să înghită lichide, căci acestea ar putea pătrunde pe căile respiratorii provocînd accidente grave.

Dacă leșinul durează, facem respirație artificială și chemăm medicul.

După restabilire, spre a preveni noi stări de leșin, ridicarea din poziția culcată se va face încet. Se va da bolnavului să bea o cafea tare. În ziua respectivă se vor evita eforturile de orice natură și se va prefera poziția culcată sau șezîndă. E de la sine înțeles că, dacă leșinul se repetă în timp, se va apela la un consult medical, leșinul putînd ține de o boală gravă care necesită un tratament special.

Dr. M. Gorodețki

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Tratamentul insomniei

Insomnia este o perturbare a somnului fie ca durată, fie ca ritm sau calitate. Există insomniii parțiale, ce apar fie la începutul nopții (dificultate la adormire) fie dimineața (deșteptare precoce). Mai neplăcute sînt însă însomniile globale, cu somn intermitent, superficial, agitat și ca atare cu vise și coșmaruri.

Uneori pot surveni insomnii ocazionale, datorită unei oboseli excesive sau prelungite, unui exces alimentar, unei griji deosebite.

Cauzele insomniei pot fi variate : conflictele afective, surmenajul, emoțiile psihice pe un teren slab (nevrotic, anxios, astenic), excesele de alcool, cafea, tutun sau unele boli organice ca ateroscleroza. Nu ne vom opri în cele ce urmează la insomniile cu etiologie medicală, în care tratamentul corespunzător al bolii ameliorează și somnul.

Pentru insomniile pe care mulți autori le consideră „nervoase" și pe care le au majoritatea pacienților care ne-au scris, vom da cîteva sfaturi utile.

Mai întîi se recomandă ca regulă principală de igienă generală, evitarea oboselii în exces, a muncii „în salturi", dar și a sedentarismului. Sînt recomandabile exercițiile fizice seara sau o plimbare pe jos înainte de culcare. Hidroterapia, băile calde (32—33°) prelungite seara sau chiar băile de picioare, asigură uneori un somn liniștit.

Regimul alimentar va fi axat seara pe ceai slab sau lapte, iaurt, dulciuri, pîine prăjită, evitîndu-se carnea, condimentele, alcoolul, cafeaua, cacao sau ceaiul tare. După mese sau la cină, o infuzie de mușețel, tei, mentă sau valeriană au adesea un efect sedativ foarte bun.

Camera de dormit nu va fi prea luminoasă, prea încălzită și va fi aerisită înainte de culcare, fereastra putînd fi lăsată deschisă dacă sezonul o permite. Patul va fi comod, cu o saltea tare, netedă, fără perne mari sau plăpumi grele.

Înainte de a se recurge la medicamente se vor încerca metode psihoterapice : se va mînca întotdeauna seara la aceeași oră un măr sau se va bea un pahar cu lapte ; se vor încerca metodele simple de relaxare și autosugestie ; unii obișnuiesc să repete tabla înmulțirii, alții citesc cîteva pagini dintr-o carte cunoscută aproape pe dinafară.

În privința medicației este mai bine să se ia în cursul zilei mici cantități de sedative (bromoval sau extraveral 2—3 pe zi — N.R.) decît un somnifer brutal seara care dă și somnolență în timpul zilei. Dacă totuși nu izbutim să adormim, încercăm mai întîi sedativele „clasice", ușoare, pe bază de bromuri, valeriană, tinctură passiflora sau hidrat de cloral, (Pasinal — 1—2 linguriițe la culcare — N.R.) după care se va trece la barbiturice sau tranchilizante. Acestea din urmă vor fi luate numai cu avizul medicului.

Dr. Z. A. Barski

— Doctore, n-aveți de citit ceva mai interesant ?

Desen de E. Șabelnik

TURCIA

Popas la Kapalî Carsi

Iarna aceasta, cerul Istanbulului a fost aproape tot timpul acoperit. Nori groşi mînaţi de vînt cînd dinspre Marea Marmara, cînd dinspre Marea Neagră, au abătut asupra oraşului mari cantităţi de ploaie. Iar pîcla sură a fost doar rareori străpunsă de razele palide ale soarelui.

În acest anotimp este fixat Ramadanul, luna de post a musulmanilor. Încă de la primele licăriri ale zilei, cîntecul muezinilor pătrunde prin fereastră. Altădată, munca muezinului nu era deloc uşoară. De cinci ori în 24 de ore el urca pe o scară în spirală în vîrful minaretului drept ca o lumînare. Trebuia să aibă o voce frumoasă şi puternică, ca de trîmbiţă, pentru ca toţi credincioşii să-i audă chemarea la rugăciune. Spre bătrîneţe, mulţi muezini surzeau, căzînd victime propriilor lor strigăte. Acum, lucrurile s-au schimbat : toate moscheile mari din oraş au difuzoare.

Primele cuvinte din Ezan — chemarea la rugăciune — anunţă evenimentul zilei. Începînd din clipa aceea şi pînă la căderea nopţii, musulmanii nu au voie să bea, să mănînce şi nici să fumeze. Totuşi, spre deosebire de multe alte oraşe musulmane, chiar şi în perioada Ramadanului, Istanbulul îşi duce viaţa sa obişnuită. Birturile în care se serveşte şaşlîk, cafenelele, restaurantele, cinematografele, teatrele şi alte săli de spectacole continuă să funcţioneze. Ceea ce nu se explică numai prin faptul că în Turcia republica a separat religia de stat, ci şi prin aceea că, de multă vreme, Istanbulul nu mai este locuit numai de musulmani. În oraş trăiesc oameni de toate rasele, vorbind toate limbile şi îmbrăţişînd cele mai diverse religii.

De secole acest oraş — păgîn, creştin, musulman, grec, roman, bizantin, turc — face de strajă pe Bosfor. Unii călători care vizitează Istanbulul întîia oară remarcă în primul rînd vestigiile trecutului. Apeductele construite de sclavii Bizanţului ; catedrala Sf. Sofia transformată în muzeu ; străvechiul rezervor de apă Yerebatan aducînd cu un palat subteran şi pe care, cînd îl priveşti, observi că zeci de coloane se reflectă în oglinda lui străbătută de bărci încărcate cu turişti. Pe vremuri, Yerebatanul servea ca rezervor de apă potabilă în timpul asedierii oraşului.

La ora actuală Istanbulul este cel mai mare oraş din ţară avînd un milion de locuitori, centrul comercial şi cultural al Turciei. Pe una din străzile lui se tipăresc 90 la sută din tirajul tuturor cărţilor şi al principalelor reviste. Şi tot acolo locuiesc cei mai mulţi pictori şi scriitori.

Îţi trebuie, desigur, mult timp ca să vizitezi tot oraşul. Dar nu poţi ocoli Kapalî Carsi. Cel puţin aşa mi-a spus un prieten, poetul Nevzad Ustun. Aşa încît pornesc şi eu spre Oraşul vechi.

Kapalî Carsi înseamnă **Bazarul acoperit.** Este, ca să spun aşa, regele bazarelor. Timp de sute de ani el a fost centrul comercial al Imperiului otoman care se întindea din Maroc pînă în Iran.

Vecinătatea acestui „super bazar" începe să se facă simţită încă de pe podul Galata, în care se află celebra Piaţă de peşte. Pe tarabele ei sînt expuse toate fructele Mării Negre, Mării Marmara, Mării Egee şi Mării Mediterane : calcani, scrumbii, peşti-spadă, homari, midii, caracatiţe, crevete etc. În străzile din preajmă există mici birturi în care se poate gusta din toate aceste delicii.

Ceva mai sus, îndărătul moscheii, se află **suk**-ul egiptean. Acolo pot fi găsite toate fructele pe care le rodeşte din abundenţă pămîntul Turciei. Struguri tămîioşi, cu ciorchini mari cît un ulcior, „yapinjak", cu boabă mică şi galbenă, „razakki" cu pielita tare şi miezul consistent, cu sau fără sîmburi etc ; măsline de toate culorile şi sorturile, proaspete, sărate sau murate ; vase pline cu smochine uscate, oferite şi în nişte coşuleţe frumoase, în care fiecare fruct este învelit într-o bucată de hîrtie aurie. Rodiile sînt aşa de coapte încît în clipa cînd le rupi, sîmburii se desprind imediat şi cad. Se vînd de asemenea piersici zemoase, mere roz de Amasia, prune, pepeni de cîte zecedouăzeci de kilograme fiecare, lunguieţi, rotunzi şi alungiţi, stafide, fasole, vinete, mandarine, lămîi, portocale, banane... Există şi fistic, nuci, năut. Vînzătorii dau impresia că jonglează cu micile lopăţele de care se servesc.

Dar piaţa de peşte şi sukul egiptean nu sînt decît o introducere în materie. Kapalî Carsi este un adevărat oraş rămas de pe vremea Bizanţului, cu străzi împodobite cu arcade şi cupole. Prăvăliile se înghesuie de o parte şi de alta a lor. Lumina, zgîrcită şi palidă, pătrunde prin nişte orificii practicate în tavan. Cîndva acest lucru îi favoriza pe negustori. Acum, însă, pretutindeni este instalată lumină electrică, care arde şi ziua.

În aceste prăvălii se vinde orice : de la lenjerie de nylon la tranzistori, de la mobilă la vase emailate şi argint gravat. La origine, Kapalî Carsi a fost o piaţă a meşteşugarilor. Organizarea lor în bresle e atestată de denumirile mărfurilor care se vînd în şirurile de prăvălii : piele, blană, ţesături, încălţăminte.

Spre deosebire de magazinele de pe bulevardul Independenţei, în Kapalî Carsi se obişnuieşte să te tîrguieşti. De la negustorii de confecţii şi de la speculanţi se mai poate obţine o reducere de preţ de douăzeci iar, uneori, chiar de treizeci la sută. Dar meşteşugarii, care vînd produse lucrate de mîna lor, stabilesc un preţ fix. Dacă cumpărăturile se ridică la o sumă mai mare, îţi fac, totuşi, o reducere de zece la sută. După care te anunţă, cu demnitate cît trebuie să plăteşti. Şi oricît ai stărui, nu-ţi mai fac nici o concesie.

Însoţitorul ne conduce în atelierele giuvaergiilor spre a admira iscusinţa bătrînilor meşteri. Sînt foarte puţini cumpărători. Narghilele de aramă executate manual, emailuri, obiecte din argint cu patina vremii pe el, vase din cositor se află amestecate cu tot felul de măruntişuri, podoabe, arme vechi etc. De aici, în diverse epoci, comori nepreţuite au fost exportate în Europa.

Revenim pe podul Galata şi, sprijiniţi de parapet, admirăm golful Cornul de Aur. În spatele nostru, mulţimea aleargă grăbită în toate părţile şi trec în goană maşini. Iar dedesubt spintecă valurile cargouri şi vase de pescuit. Bărci, şalupe, vedete brăzdează golful în toate direcţiile. Te întrebi, pe bună dreptate, cum de nu se ciocnesc între ele. Bacuri pentru călători şi maşini trec Bosforul. Cargouri imense aruncă ancora la chei. Vapoare venite din cele mai îndepărtate ţări ale lumii acostează în preajma podului. Şi, direct peste parapet, pescarii îşi aruncă în apă undiţele spre a pescui scrumbii care vin din Marea Neagră... Se simte în jur un iz de peşte prăjit. Umbrele înserării încep să pună stăpînire pe întreaga fire. Siluetele minaretelor se profilează estompat pe fundalul norilor.

Cîndva Istanbulul a fost capitala sultanilor. De peste patruzeci de ani, însă, o dată cu instaurarea republicii, palatele lor au devenit muzee iar capitala ţării a fost mutată la Ankara. E sigur, însă, că în Turcia şi în nici o altă ţară din lume, nu mai există un oraş care să semene cu Istanbulul.

Radi Fiş

— Ce mai e nou, dragă ?

PERU

Lima la 432 de ani

Recent, într-un masiv sălbatic, neospitalier al Cordilierilor, aşezat în sud-estul Perului şi cunoscut sub numele de Villcabamba, a fost paraşutat un grup de exploratori ; plină de mister, regiunea se crede a fi constituit cu sute de ani în urmă — şi anume începînd din prima jumătate a secolului al XVI-lea — un adăpost pentru incaşii trecuţi prin foc şi sabie de conchistadorii crudului Francisco Pizarro. După cum se ştie, Pizzarro a cucerit şi nimicit imperiul incaşilor, unul din cele mai mari şi mai dezvoltate state din vechea Americă, creînd viceregatul Peru.

Expediţia şi-a propus să străbată masivul de la vest la est şi anume de la rîul Apurimac pînă la Urubamba, apoi să meargă de-a lungul acestui din urmă curs de apă pînă la confluenţa lui cu Misagua. Descoperirile făcute cu acest prilej au fost extrem de interesante. De obicei, în Peru, zonele situate între 2 000—3 500 de metri altitudine au o climă uscată şi sînt chiar populate. Pe Villcabamba, însă, mai ales în regiunea din preajma lacului Parodi, unde nu se întîlnesc decît urşi negri şi puma peruviană, iar în lac nu există peşte, norii mînaţi de vînt dinspre bazinul Amazoanelor aduc ploi torenţiale ; lucru care contribuie, alături de numărul mic de animale pentru vînat şi de sărăcia solului, la îndepărtarea omului de pe acele meleaguri.

Pe măsură, însă, ce înaintezi spre nord, clima începe să se încălzească, schimbîndu-se, în consecinţă, şi aspectul junglei ; de pe la 1 500 de metri altitudine pădurile sînt populate de şerpi şi, ceva mai jos, de porci mistreţi, maimuţe, tapiri, jaguari etc. precum şi de sumedenie de păsări. Cam de la această altitudine munţii încep să fie presăraţi cu aşezări de indieni machiguenga şi campa, care nu trăiesc în triburi, ci în grupuri mici. Arcul cu săgeţi este şi acum principala lor armă ; cu ajutorul săgeţilor cu vîrf de bambus ascuţit ca briciul, vînează tapiri, porci mistreţi şi jaguari, cu altele prevăzute cu cîrlige — păsări, iar cu săgeţi dinţate — peşte. Indienii obişnuiesc să ofere oaspeţilor miere şi masato — o bere pregătită de femei dintr-o plantă de prin partea locului.

Locuitorii de astăzi sînt urmaşii indienilor fugiţi odinioară de pe malurile Urubambei de frica negustorilor care vînau sclavi pentru plantaţiile de cauciuc. Machiguenga şi campa îşi împodobesc faţa cu un tatuaj albastru ; în secolul trecut, însă, podoaba de astăzi a indienilor constituia un semn cu care negustorii de sclavi îi marcau pe băştinaşii dotaţi cu un miros deosebit de fin, graţie căruia descopereau arborii de cauciuc sălbatici din păduri.

De-a lungul secolelor, indienii din Peru au trecut — se ştie — prin grele încercări. Ţara şi-a putut dobîndi independenţa abia în 1821, în urma victoriei obţinute asupra spaniolilor de Simon Bolivar, neînfricatul luptător pentru eliberarea popoarelor asuprite din coloniile spaniole ale Americii. Dar şi pînă atunci poporul mîndru al indienilor se răsculase în nenumărate rînduri împotriva stăpînitorilor şi a moşierilor creoli ; încercările lui de a scutura jugul străin au culminat cu răscoala condusă de Tupac Amaru, cea mai puternică răscoală din întreaga istorie a indienilor Americii de Sud. O placă memorială aşezată pe clădirea primăriei din Lima, capitala ţării, aminteşte trecătorului că în această piaţă — Plaza de Armas — generalul Don Jose de San-Martin, care a pus definitiv capăt jugului spaniol, a proclamat la începutul secolului trecut independenţa ţării.

Cîndva reşedinţă a viceregilor spanioli, centrul imensului imperiu creat de conchistadori sub conducerea lui Francisco Pizarro, Lima mai păstrează şi acum ceva din fastul şi strălucirea acelor vremuri de mult apuse. Capitala Perului are, într-adevăr, o notă a sa aparte, un stil propriu deosebit de al celorlalte oraşe din America Latină. În Plaza de Armas se grupează, într-un masiv ansamblu arhitectural, palatul guvernamental — cu ofiţeri din gardă în uniforme strălucitoare stînd de strajă în faţa porţilor înalte —, edificiul impunător al unei catedrale şi consiliul municipal. Oraşul nou, însă, are străzi drepte şi largi, clădiri moderne şi parcuri umbroase.

Recent, Lima, care este şi principalul centru industrial al ţării, deservit de portul Callao, a împlinit 432 de ani. În ultimul timp oraşul s-a dezvoltat mult, noile cartiere înşirîndu-se acum pe ţărmul Pacificului. La Callao, precum şi în alte porturi din ţară, pot fi văzute mii de vase de pescuit, căci Peru ocupă unul din primele locuri în lume în această direcţie. Iată o cifră extrem de grăitoare : din 1948 pînă în 1963, pescuitul a sporit de 150 de ori, fapt care se explică, în mare măsură, prin creşterea cererii de făină de peşte pe piaţa mondială. Acest lucru a dus, însă, la scăderea considerabilă a îngrăşămintelor de guano, care constituiau de asemenea un produs important de export al ţării. Prin pescuitul intens păsările au fost lipsite în mare parte de hrană. De asemenea, ele au fost nimicite cu bună ştiinţă de către companiile de pescuit, încît în ultimii 12 ani au pierit aproape 21 de milioane de zburătoare care populau insulele din preajma ţărmului peruvian...

V. Andreev

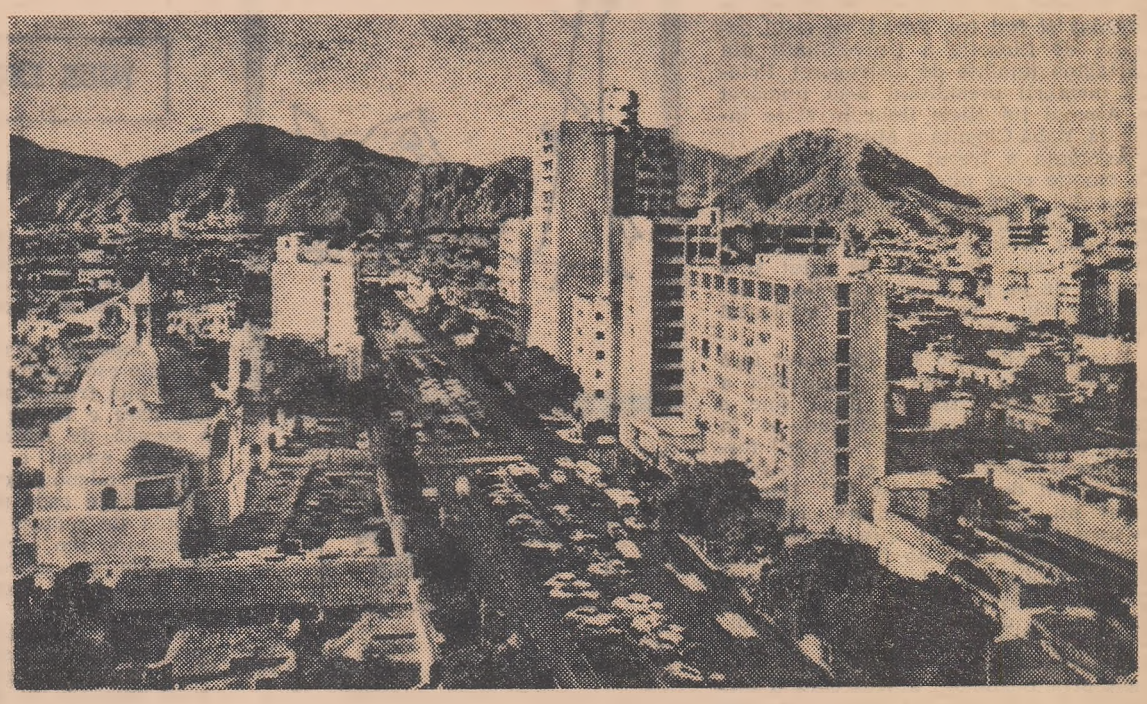

Bulevardul central al Limei

A început sezonul excursiilor

FIZICIENII ZIMBESC

Ziua de naștere a lui Arhimede

Mihail Lomonosov scoase o țigară „Kazbek" din buzunar și-l examină pe Faraday cu un ochi critic: ciorapii negri, dar mai ales pantofii cu toc erau evident de damă. În plus, purta o perucă identică cu cea a lui Newton.

Dar în acea seară de mai se admiteau licențe de acest gen. Era tradiționala sărbătoare a studenților de la Facultatea de fizică a Universității din Moscova și întreg programul — opera „Arhimede", defilarea savanților celebri, competițiile sportive — fusese pregătit cu forțele proprii ale viitorilor fizicieni. Printre invitați se aflau, ca în fiecare an, personalități științifice din diferite țări.

Anul acesta, programul închinat zilei de naștere a lui Arhimede — pentru fizicieni ea echivalează cu ziua de naștere a științei căreia i-au jurat credință — a fost deschis de o apariție neștiințifică: Tartarin din Tarascon. Cunoscutul personaj a anunțat un miting în cinstea dezvelirii monumentului lui Arhimede și i-a invitat la masa prezidiului pe Newton cu consoarta lui Dina, pe Faraday și fiul lui, Farad, pe șeful catedrei de filozofie a Universității din Cartagina (înainte de distrugere). Printre membrii prezidiului s-au numărat și Atomul lui Niels Bohr în stare inhibată, Baba Cloanța și Muzele.

Asistența a trecut prin cîteva clipe de emoție cînd pînza ce acoperea monumentul a căzut și impunătoarea figură a lui Arhimede, ce părea turnat în bronz, a început să se miște, și-a înclinat capul în semn de salut și a coborît de pe piedestal în mijlocul colegilor săi, redevenind studentul Alexandr Gusev.

Dar întrunirea nu s-a desfășurat fără „incidente". În rîndurile fizicienilor a năvălit Chimia, trăgînd după sine o cadă cu apă. Apoi, instalîndu-se în cadă, a început să strige: „Unde-i forța ascensională? Unde e, vă întreb? Păi ce fel de lege e asta?!" Dar nimeni nu i-a dat ascultare. Privirile asistenței s-au întors spre procesiunea tuturor categoriilor de fizicieni: teoreticieni, geofizicieni, biofizicieni, fizicienii mării costumați în pirați etc. Pe urmă i s-a dat cuvîntul fizicianului american William Shockley, laureat al Premiului Nobel. Savantul s-a scotocit prin buzunare, a scos cînd o hîrtie cînd alta, pînă a găsit-o pe cea care-i trebuia și a citit-o silabisind „Spa-si-bo!" („Mulțumesc!").

În sfîrșit, toată lumea s-a adunat pe stadion. Prima probă — 100 de metri plat — a fost cîștigată de însuși Arhimede (gurile rele au răspîndit zvonul că Lomonosov i-ar fi cedat de bunăvoie întîietatea). Ultimul a sosit Platon. A urmat meciul secolului, întîlnirea de fotbal dintre echipele de studenți și de profesori. Scorul final de 1:1 a stîrnit de asemenea limbuția gurilor rele. Dar să nu intrăm în amănunte.

La un moment dat un muritor de rînd s-a apropiat de Arhimede și i-a șoptit furios: „Dă-ncoa' peruca! Întîrziem cu opera!" (în operă era un alt Arhimede, care deși nu era un excelent cîntăreț, se descurca acceptabil în recitative). Și iată, cortina s-a ridicat: prin voința zeilor Arhimede devine fizician, înființează Universitatea din Siracuza, îi examinează pe studenți. Pe cei nepregătiți îi trimite să construiască o conductă de apă în Sahara. Apoi piere, ucis de sabia antimagnetică a lui Marte.

Sărbătoarea studenților-fizicieni din acest an s-a încheiat cu botezul colegilor din anul I: „bobocii" au atins cu degetul simbolul fizicii moderne, desenat pe o hîrtie, și s-au molipsit pe viață de energia atomilor de pe orbitele lui.

Fără cuvinte

Desen de A. Grunin

AUTOMOBILISM CU PERICOLE

Accidente la comandă

Numele francezului Patrick Bernard, neînfricatul șofer de încercare, e bine cunoscut în rîndurile specialiștilor. Ultimul lui program a inclus „numere" atît de tari ca, de exemplu, viraje și întoarceri cu 180 de grade în plină viteză, ciocnirea cu un alt autovehicul la o viteză de 100 de kilometri pe oră, rotirea automobilului în jurul axei sale etc.

Toate aceste trucuri sînt executate sub supravegherea specialiștilor unei firme producătoare de dispozitive antiaccident, sisteme de centuri sau curele care, în caz de catastrofă, îl fixează pe conducător de spătarul fotoliului.

În timpul recentei sale șederi la Beirut, P. Bernard și-a oferit serviciile autorităților locale, intenționînd să demonstreze că un șofer poate rămîne viu și nevătămat chiar dacă mașina lui suferă un accident la o viteză de 80 de kilometri pe oră. Propunerea nu i-a fost acceptată, dar Bernard a oferit totuși un „spectacol" pe cont propriu executînd o serie de sărituri cu motocicleta în mare. Aceste demonstrații i-au adus un angajament pentru un film de aventuri.

Într-un interviu acordat ziariștilor din Beirut, P. Bernard a declarat că în orele lui libere se ferește să călătorească cu automobilul sau motocicleta. Și aceasta, a motivat el, deoarece „în orașe nu există oameni mai periculoși decît automobiliștii".

(După „Za rubejom")

IDEI ORIGINALE

Tutankhamon în eprubetă

Ipoteza cercetătorului A. Karlson ține, cel puțin deocamdată, de domeniul fantasticului. Deși argumentele teoretice nu par neverosimile.

În viitor, afirmă A. Karlson, savanții vor putea crea copii fidele ale ființelor moarte. Pentru aceasta ei vor trebui să execute o reproducere identică după ansamblul cromozomilor din toate celulele oamenilor dispăruți. Originalele cromozomilor le vor putea găsi, de exemplu, la mumiile faraonilor egipteni.

În zilele noastre nimeni n-a reușit încă să realizeze un complex artificial de cromozomi, dar problema în sine e socotită de oamenii de știință perfect realizabilă.

Dar să revenim la ipoteza lui Karlson. Să presupunem că ne sînt cunoscuți toți cromozomii lui Tutankhamon, de pildă, și că i-am reprodus artificial. Sîntem încă departe de a-l avea în față pe faraonul egiptean în persoană. Cum să creezi un om viu din acești cromozomi?

Cu ajutorul unor instrumente extrem de fine, oamenii de știință pot de pe acum să extragă din celulă și să introducă în ea anumite structuri. Bazîndu-se pe această posibilitate concretă, Karlson presupune o seamă de operații executate pe nucleul artificial al celulei care să declanșeze o evoluție normală: diviziuni celulare, formarea unui embrion etc. și apariția pe lume a unui nou-născut care va fi copia fidelă a lui Tutankhamon.

Poate că oamenii de știință nu vor merge pe calea închipuită de Karlson, dar e cert că ideea îi preocupă în mod serios.

MICA ENCICLOPEDIE

Botezul navelor

Cînd o nouă navă e lansată la apă, se obișnuiește să se spargă de bordajul ei o sticlă de șampanie. Dar botezul navelor nu decurge la fel în toate țările.

În Japonia evenimentul prilejuiește un pitoresc spectacol muzical. Nu lipsește nici tradiționala sticlă de șampanie, care e legată printr-un odgon de o cupolă de mătase. Cînd se anunță numele navei, o invitată de onoare retează odgonul cu o toporișcă specială, sticla cade și se sparge, iar din cupola de mătase plouă cu confeti și lampioane din hîrtie colorată. Apoi se deschide un mare număr de colivii din care-și ia zborul un stol de porumbei.

Indienii sînt mai sobri. Ei au înlocuit sticla cu șampanie printr-o nucă de cocos. În schimb scaldă corpul vasului în apă de roze.

Dar tradiția lansării navelor admite și inovații. Armatorul danez Lauritzen, de exemplu, își botează cu suc de portocale navele destinate transportului acestor fructe, cu bucăți de gheață pe cele ce vor naviga în apele polare, iar motonava „Magadan" a fost stropită cu apă din Marea Nordului.

În unele țări, dar mai ales în Norvegia, echipajul păstrează în chip de talisman dopul de la sticla de șampanie. În țările din Orientul Apropiat tancurile petroliere sînt stropite cu „apă sfințită" de la Mecca, pentru că ele nu trebuie să vină în contact cu alcoolul.

În ziua cînd o navă iese în larg, pe șantierele navale din Turcia sînt sacrificați cîțiva miei și cu sîngele lor se stropește bordajul vasului. Acest obicei e foarte vechi. Romanii oficiau un ritual similar cînd își lansau la apă galerele. Se pare că jertfirea animalelor avea ca scop îmblînzirea lui Neptun. Temutului zeu al mărilor i se aduceau și jertfe omenești. Vechile cronici islandeze consemnează obiceiul de a lega un om de fundul vasului lansat la apă. Stropirea vasului cu sîngele animalelor s-a păstrat azi în foarte puține țări, sîngele fiind înlocuit fie cu vin roșu, fie cu șampanie.

Vreme îndelungată femeile n-au avut acces la ceremonialul lansării la apă, fiind considerate aducătoare de ghinion în treburile marinărești.

B. Kolomiițev

MODERNELE URSITOARE

Primele clipe de viață

Profesorul V. Upgard de la Universitatea din Columbia a elaborat un test rapid după care poate determina, din primele clipe de viață, viitoarea stare a sănătății noului născut. Testul, care a primit numele autorului său, ia în considerare cinci dintre indicii importanți ai activității vitale umane: pulsul, respirația, tonusul muscular, reflexele și culoarea pielii. Analizînd ansamblul acestor indici, profesorul a acordat fiecăruia în parte note de la 0,1 la 2. Suma indicilor optimi e egală cu 10 (5×2). Acest rezultat arată că starea copilului e foarte bună și mai mult, că el se va dezvolta normal.

Experiențele făcute cu testul Upgard au arătat că unii copii care la naștere nu căpătaseră nota maximă, deși păreau sănătoși, sufereau mai tîrziu de diferite afecțiuni, de exemplu dificultăți de respirație. O bună parte din copiii notați cu indicele minim s-au dovedit neviabili sau bolnăvicioși.

Testul are importanță practică prin aceea că ajută la descoperirea timpurie a unor predispoziții nedorite și la înlăturarea lor printr-o dietă și o medicație corespunzătoare.

V. Șelestov

ÎNCERCAȚI

Dintr-o trăsătură de condei

Puteți desena chipul acestui omuleț dintr-o trăsătură de condei, fără să ridicați creionul de pe hîrtie și fără să treceți de două ori peste aceeași linie sau să interesectați liniile? Dacă nu reușiți, găsiți răspunsul la pag. 12.

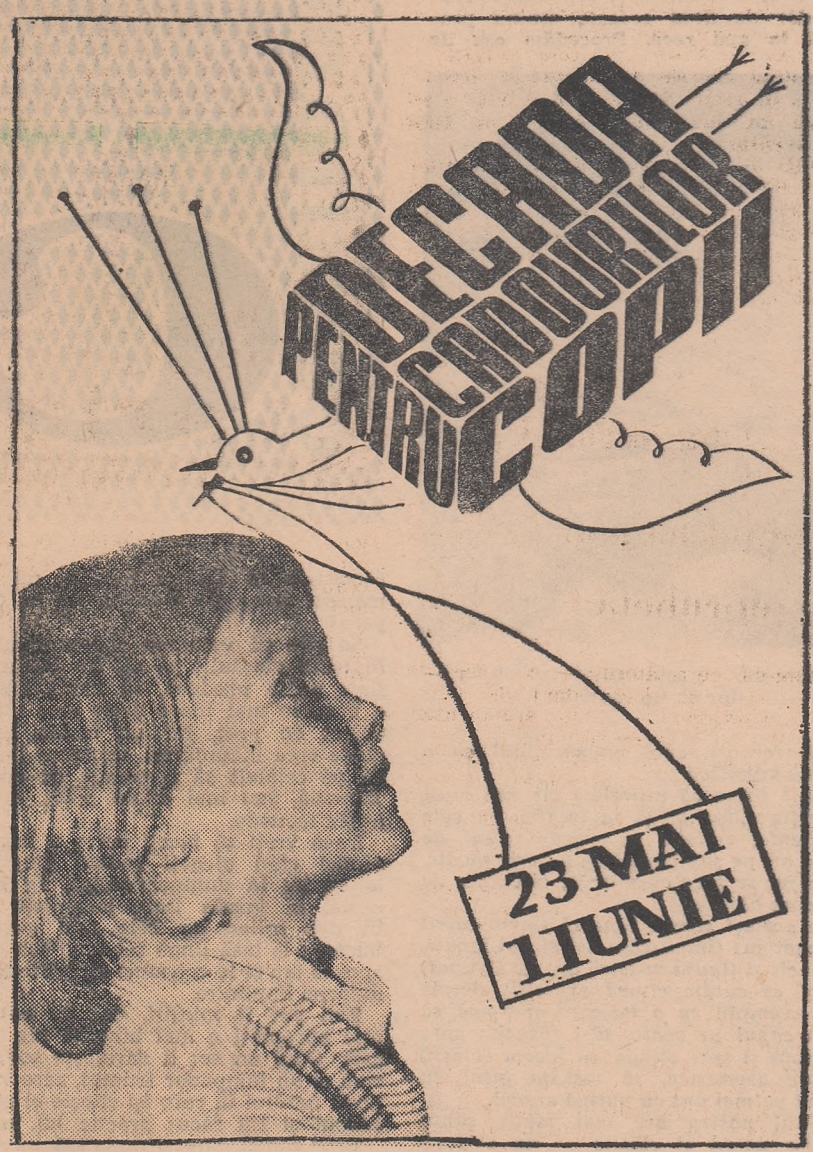

UN DAR DE ZIUA LOR!

În decada cadourilor pentru copii librăriile vă oferă posibilitatea alegerii celor mai potrivite daruri.

Vizitînd librăriile din Capitală puteți cumpăra un bogat sortiment de cărți, jucării, albume, diafilme, discuri cu basme, jocuri distractive, articole de papetărie și filatelie pentru copii de toate vîrstele.

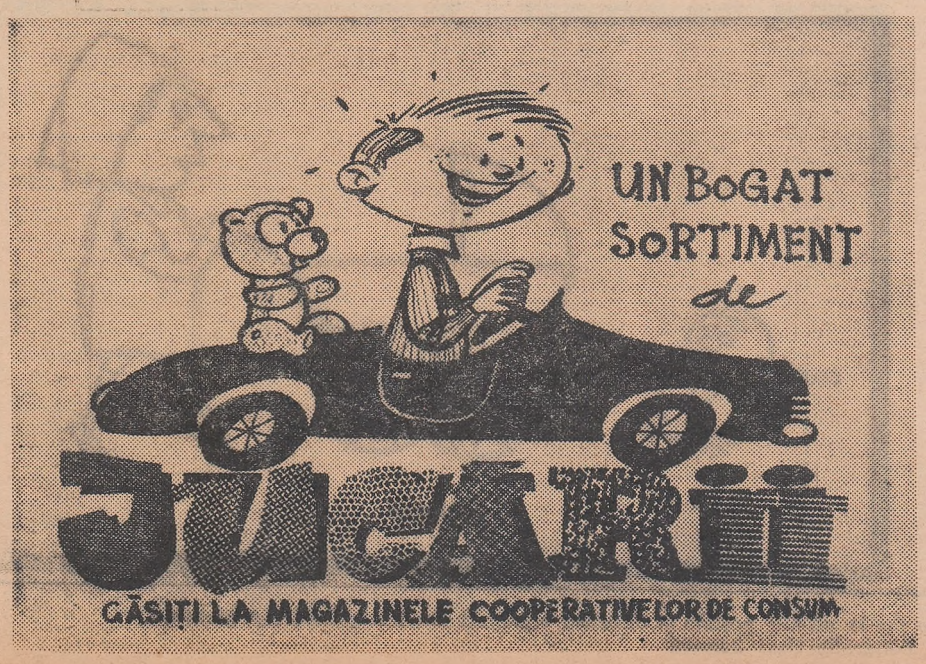

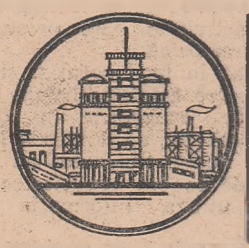

COMBINATUL CHIMIC FĂGĂRAȘ

Regiunea Brașov Telefon 15-20

Produce și livrează,

pe bază de comandă fermă la prezentare:
Cu repartiție:

- **Oxigen tehnic**
- **Bachelită praf**
- **Novolac solid**
- **Novolac alcoolic**
- **Fenoplac**

Informații suplimentare la Serviciul Desfaceri al Combinatului. Telefon 15-20

Cooperativele de consum CUMPĂRĂ de la dv. CU PLATA PE LOC orice cantități de sticle și borcane goale prin:

— toate magazinele care vînd produse alimentare;
— centrele speciale de achiziții de sticle și borcane;
— achizitori autorizați care se prezintă la domiciliu.

IMPORTANT: SE CUMPĂRĂ sticle și borcane goale atît DE LA POPULAȚIE cît și DE LA INSTITUȚII sau ÎNTREPRINDERI (spitale, creșe, cantine etc.).

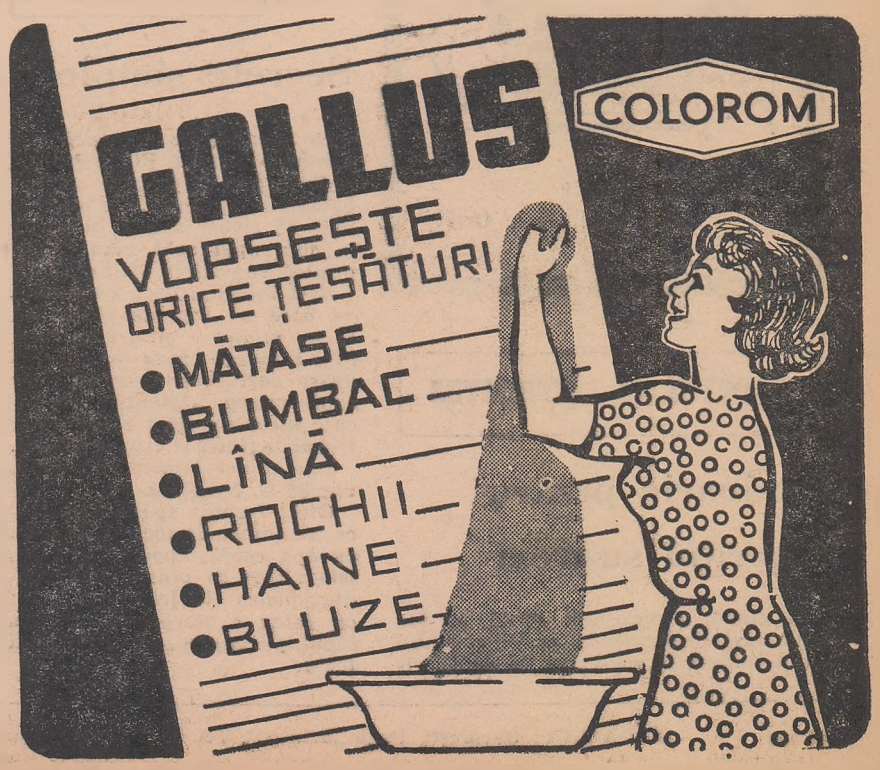

COMPETIȚII

Parada marilor maeștri

Anul acesta, luna mai este luna competițiilor șahiste. Cea mai importantă dintre ele se anunță turneul tradițional de la Moscova care a întrunit la start o garnitură excepțională : numai mari maeștri.

Între ei, primul trebuie amintit campionul mondial Tigran Petrosian. Recentul triumf la olimpiada din Havana

Petrosian cu laurii de campion mondial

al deținătorului coroanei șahiste dă specialiștilor și, bineînțeles, rivalilor săi toate temeiurile să aștepte de la el aceeași strategie rafinată, tactică vigilentă și tehnică subtilă.

Dar sarcina „regelui" nu e de loc ușoară. Cu el își măsoară forțele uriași ca Vasili Smîslov, care în ultimii ani s-a clasat de nouă ori pe primul loc în diferite turnee internaționale, Mihail Tal, temut pentru agresivitatea atacului său, Boris Spasski, cel mai tînăr mare maestru sovietic, cu o minte neobișnuit de ascuțită și lucidă, care și-a disputat titlul suprem cu Tigran Petrosian, Leonid Stein, care în ultimele patru campionate ale U.R.S.S. a cucerit de trei ori medalia de aur.

Lista participanților sovietici este încheiată de veterani (dacă nu de vîrstă în orice caz de stagiu) ca Paul Keres, Efim Gheller, David Bronstein, Aivar Gipslis — jucători de mare forță, care pot aspira legitim la locurile fruntașe.

Șahiștii sovietici își încrucișează spadele nu numai între ei. Din diferite țări ale lumii au venit la Moscova jucători de talie mondială ca argentinianul Miguel Najdorf, cehii L. Pachman și Miroslav Filip, jugoslavul Svetozar Gligorici, românul Florin Gheorghiu, ungurii Lajos Portisch și Istvan Bilek, bulgarul Milko Boboțev, germanul Wolfgang Uhlmann.

Statisticienii turneului de la Moscova au calculat că „seniorul" acestei competiții este argentinianul Najdorf, care a împlinit 57 de ani, iar mezinul ei — campionul nostru Florin Gheorghiu, care are 22 de ani.

Remiză

Desen de **A. Orlov**

SPORTUL ȘI SOCIETATEA

Pledoarie pentru recordul suprem

În cursul progresului social au loc schimbări profunde în relațiile dintre om și natură, în condițiile lui de activitate și de trai. Progresul tehnic este însoțit de complicarea procesului de producție într-o serie de profesii, de apariția altora noi care cer o mare încordare fizică și nervoasă. Crește partea de muncă intelectuală. Totodată, se vor mai păstra încă mult timp variate forme de activitate, care presupun o bună pregătire fizică.

Se schimbă în mod esențial și sistemul de instruire. După statisticile O.N.U. cantitatea de cunoștințe, în diferite ramuri ale științei, se dublează într-un interval de numai trei-patru ani, lucru care cere de la om capacitatea de a asimila și utiliza informația brusc sporită.

În aceste condiții se evidențiază cu mare forță funcțiile sociale ale culturii fizice și sportului.

Date științifice confirmă că munca unui om care practică sportul este mai eficientă cu trei-patru procente, în medie, față de a unuia care ignorează educația fizică. Cu vîrsta această diferență crește. Cercetările demonstrează, de asemenea, că un individ de 40—50 de ani, a cărui viață e strîns legată de sport se adresează medicilor de șase-șapte ori mai puțin decît tovarășii săi care au disprețuit această îndeletnicire. Specialiștii care se ocupă de această problemă au ajuns la concluzia că, în general, capacitatea de a asimila activ și fără greșeli și a prelucra informația primită sporește la oamenii dezvoltați fizicește de 1,5—2 ori.

Există și o altă latură, extrem de importantă, a problemei în discuție, și anume posibilitățile pe care le deschide sportul educației morale, contribuția lui la dezvoltarea spirituală a omului.

Legat de învingerea greutăților în luptă, sportul educă voința, spiritul de independență și inițiativă, hotărîrea și curajul, rezistența și stăpînirea de sine. Bineînțeles, nu ne putem bizui pe influența „automată" a sportului ca atare : rolul principal îl are aici omul, educatorul, colectivul, opinia publică.

Cultura fizică contribuie la formarea concepției de viață și la perceperea lumii încă din copilăria cea mai fragedă. Mișcarea activizează legăturile copilului cu lumea înconjurătoare, cu copiii și adulții, îi dezvăluie mai larg bogățiile naturii.

Rolul uriaș al culturii fizice și sportului în educația copiilor și a tineretului este legat de formarea unor idealuri romantice sănătoase, care contracarează tentațiile primejdioase, romantismul fals al „maturizării" premature unde intră obligatoriu fumatul și băutura. Sportul de masă este chemat să joace un rol deosebit în combaterea și prevenirea manifestărilor de huliganism, în lupta cu cei ce încalcă normele ordinei publice, cu influența lor asupra tineretului. Sportul nu numai că orientează interesele tinerilor spre o albie sănătoasă, nu numai că îi atrage într-o activitate socială utilă, dar îi ajută totodată să-și formeze principii și norme morale sănătoase.

Cultura fizică cuprinde în momentul de față păturile tot mai largi de oameni de toate vîrstele. „Întinerirea" cuprinde întregul organism, împrospătează în profunzime și sfera emoțională și cea intelectuală.

Sănătatea este recordul suprem. În aceste cuvinte se concentrează sensul culturii noastre fizice, semnificația socială a caracterului ei de masă.

Prof. A. Korobkov
Doctor în științe medicale,
directorul Institutului unional
de cercetări științifice în domeniul
culturii fizice.

COSMETICĂ

Secrete simple

Un gît frumos contează foarte mult pentru o femeie. El dă întregii siluete o linie grațioasă, care atîrnă greu în balanța avantajelor. De acest lucru trebuie să ținem seama în special acum, în anotimpul cald, cînd decolteul lasă gîtul să se vadă în toată voia.

Să-l îngrijim deci, cu aceeași atenție cu care ne îngrijim fața. Fiindcă — să nu uităm — gîtul este deseori acela care trădează vîrsta femeilor, răzbunîndu-se parcă pentru că e tratat ca un copil vitreg. „Minutele cosmetice" pe care ni le acordăm zilnic pentru obraz trebuie extinse și asupra gîtului.

Iată ce ne sfătuiește cosmeticiana sovietică O. Nedelina.

Gîtul trebuie spălat în fiecare seară cu un săpun de toaletă bun, clătit întîi cu apă caldă, apoi cu apă rece, tamponat ușor cu prosopul ca să nu întindem pielea (la fel trebuie procedat și cu fața : o ștergem apăsînd ușor prosopul pe ea) și uns cu cremă hrănitoare.

O dată pe săptămînă, O. Nedelina ne recomandă să înmuiem un șervet de in în apă fierbinte, să-l stoarcem și să ne înfășurăm gîtul în el. După un minut îl scoatem și repetăm operația, dar de data aceasta muind prosopul în apă rece. Procedăm așa de

Singure sau cu ajutorul specialistelor — dar să ne îngrijim !

două-trei ori, apoi ungem gîtul cu o cremă nutritivă.

Dacă vrem să întîrziem cît mai mult apariția ridurilor și să luptăm cu cele existente, trebuie să masăm gîtul de două ori pe săptămînă cu o perie moale. Masajul se face cu mișcări circulare de jos spre bărbie.

În același scop e bine să ținem capul cît mai sus (împușcăm astfel doi iepuri, întrucît și ținuta noastră are de cîștigat) și să executăm cîteva exerciții simple (de exemplu cu o mișcare energică să dăm capul pe spate, să-l răsucim spre dreapta și spre stînga, să facem rotații) și, de asemenea, să masăm gîtul cu dosul palmei uns cu puțină cremă.

Gîtul nostru are mai multe șanse să fie neted și elastic — ne asigură O. Nedelina — dacă dormim pe o pernă joasă și tare.

Dintr-o trăsătură de condei

(Răspuns)

DIN CODUL BUNELOR MANIERE

Să ne facem daruri

Obiceiul de a face daruri est probabil cel mai răspîndit de pe pămînt. Cadoul e înainte de toate o expresie a prieteniei, a simpatiei sau a dragostei. Locuitorii Noii Zeelande sînt chiar convinși că el ascunde o forță magică, care leagă pentru multă vreme pe cel ce face darul de cel care-l primește.

Dar acest plăcut semn de atenție

constituie în același timp și un permanent izvor de îndoieli. Ce să cumperi ?

Se știe că valoarea cadoului nu stă în banii cheltuiți pe el. Un buchet de flori poate produce, în unele situații, o bucurie mai mare decît cine știe ce obiect de preț, iar un cadou scump poate crea încurcături, deoarece îl obligă pe celălalt să răspundă cu aceeași monedă, sau mai exact spus, cu tot atîtea monede.

Dacă vreți să faceți cuiva o bucurie, atunci cînd alegeți cadoul gîndiți-vă la el, nu la dumneavoastră. În Indonezia, în insula Bali, localnicii aduc în dar zeilor lor cele mai gustoase bucate ; le lasă lîngă zei vreo oră-două, apoi le iau și le consumă cu sentimentul datoriei împlinite.

Zeii pot fi mințiți, dar cu oamenii mai apropiați e mai bine să nu faceți asta. Cînd un soț îi dăruiește soției de ziua ei un lampadar frumos, care va sta lîngă fotoliul în care își citește el ziarul, cadoul și l-a făcut practic lui, nu ei.

Unei femei care se îmbracă în culori sobre și discrete, nu se cuvine să-i dăruiești, de exemplu, o pereche de mănuși roșii : le va lua, dar nu le va purta.

Nu se fac daruri de preț unor simple cunoștințe. Flori, țigări, bomboane se pot oferi și prietenilor, și oamenilor cu care nu sînteți în relații strînse, amicale. Aceste daruri se dau, ca să spunem așa, în împrejurări normale : ele sînt un mijloc de a ne exprima atenția sau respectul.

Cadourile scumpe se fac numai atunci cînd între cele două părți există legături apropiate, de caldă prietenie.

Femeile nu dăruiesc flori bărbaților, de asemenea, o femeie nu face ea cea dintîi un cadou unui bărbat.

Nu e prea prudent să-ți dăruiești poza. Ați văzut, desigur, destule fotografii cu dedicația „Pe veci al tău"..., care nu fac decît să demonstreze că în lumea asta totul trece...

Deseori oamenii se frămîntă nu numai cînd cumpără cadoul, ci și cînd îl dau. Cei timizi procedează de parcă ar comite o necuviință : întind cadoul cu gesturi furișe, mormăind niște cuvinte ininteligibile. Alții exagerează în sens invers : înmînează un dar modest jucînd o întreagă scenă de teatru. Nu salutăm nici primul procedeu, nici pe cel de al doilea. Trebuie să ne purtăm firesc și simplu.

Înainte de a oferi un cadou trebuie să ne gîndim la ambalajul lui. Nu se cade să-l învelim în ziar, dar nici să-l dăm despachetat, singura excepție fiind florile. În sfîrșit, nu uitați să scoateți prețul de pe obiectul cumpărat.

(Din „Nedelea")

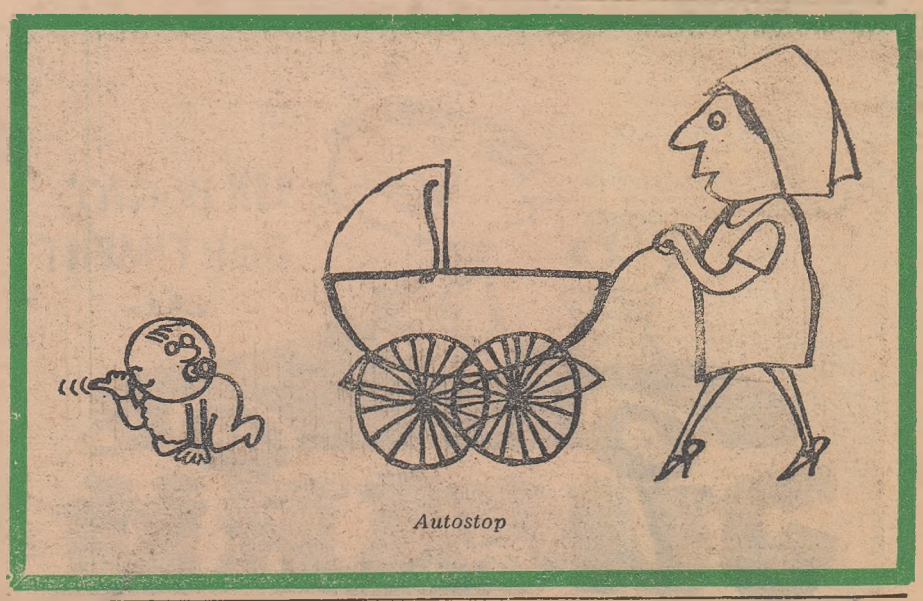

Autostop

40 460 REDACȚIA : București, Piața „Scînteii", Tel. 17 60 10 : Abonamentele se fac la oficiile poștale și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
Tiparul : Combinatul Poligrafic Casa Scînteii